

Monitor beloningscodes/cao's bij WNT - Nulmeting

Eindrapport

Opdrachtgever: Ministerie van OCW

Monitor beloningscodes/cao's bij WNT - Nulmeting

Eindrapport

Opdrachtgever: Ministerie van OCW

Susan van Geel
Eva van der Boom (MOOZ Onderzoek)

Rotterdam, 29-04-2014

Over Ecorys

Met ons werk willen we een zinvolle bijdrage leveren aan maatschappelijke thema's. Wij bieden wereldwijd onderzoek, advies en projectmanagement en zijn gespecialiseerd in economische, maatschappelijke en ruimtelijke ontwikkeling. We richten ons met name op complexe markt-, beleids- en managementvraagstukken en bieden opdrachtgevers in de publieke, private en not-for-profitsectoren een uniek perspectief en hoogwaardige oplossingen. We zijn trots op onze 80-jarige bedrijfsgeschiedenis. Onze belangrijkste werkgebieden zijn: economie en concurrentiekracht; regio's, steden en vastgoed; energie en water; transport en mobiliteit; sociaal beleid, bestuur, onderwijs, en gezondheidszorg. Wij hechten grote waarde aan onze onafhankelijkheid, integriteit en samenwerkingspartners. Ecorys-medewerkers zijn betrokken experts met ruime ervaring in de academische wereld en adviespraktijk, die hun kennis en best practices binnen het bedrijf en met internationale samenwerkingspartners delen.

Ecorys Nederland voert een actief MVO-beleid en heeft een ISO14001-certificaat, de internationale standaard voor milieumanagementsystemen. Onze doelen op het gebied van duurzame bedrijfsvoering zijn vertaald in ons bedrijfsbeleid en in praktische maatregelen gericht op mensen, milieu en opbrengst. Zo gebruiken we 100% groene stroom, kopen we onze CO₂-uitstoot af, stimuleren we het ov-gebruik onder onze medewerkers, en printen we onze documenten op FSC- of PEFC-gecertificeerd papier. Door deze acties is onze CO₂-voetafdruk sinds 2007 met ca. 80% afgenomen.

ECORYS Nederland BV
Watermanweg 44
3067 GG Rotterdam

Postbus 4175
3006 AD Rotterdam
Nederland

T 010 453 88 00
F 010 453 07 68
E netherlands@ecorys.com
K.v.K. nr. 24316726

W www.ecorys.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Onderzoeksdoel en -vragen	5
1.2	Werkwijze	6
1.3	Kwaliteit van de databestanden	6
1.3.1	Primair onderwijs	7
1.3.2	Voortgezet onderwijs	7
1.3.3	Middelbaar beroepsonderwijs	7
1.3.4	Hoger beroepsonderwijs	7
1.3.5	Wetenschappelijk beroepsonderwijs	8
1.3.6	Kwaliteit gegevens en Implicaties voor de analyses	8
2	Primair onderwijs	9
2.1	Inleiding	9
2.2	Bezoldigingen van bestuurders in het po	10
2.3	Virtuele overschrijdingen onder bestuurders in het po nader bekeken	14
2.4	Toezichthouders in het po	16
3	Voortgezet onderwijs	19
3.1	Inleiding	19
3.2	Bezoldigingen van bestuurders in het vo	20
3.3	Virtuele overschrijdingen onder bestuurders in het vo nader bekeken	23
3.4	Toezichthouders in het vo	25
4	Middelbaar beroepsonderwijs	29
4.1	Inleiding	29
4.2	Bezoldigingen van bestuurders in het mbo	30
4.3	Virtuele overschrijdingen onder bestuurders in het mbo nader bekeken	32
4.4	Toezichthouders in het mbo	35
5	Hoger beroepsonderwijs	37
5.1	Inleiding	37
5.2	Bezoldigingen van bestuurders in het hbo	38
5.3	Virtuele overschrijdingen onder bestuurders in het hbo nader bekeken	41
5.4	Toezichthouders in het hbo	45
6	Wetenschappelijk onderwijs	49
6.1	Inleiding	49
6.2	Bezoldigingen van bestuurders in het wo	49
6.3	Virtuele overschrijdingen onder bestuurders in het wo nader bekeken	52
6.4	Toezichthouders in het wo	52
7	Conclusies	55
7.1	Inleiding	55
7.2	Omvang sectoren en dekkingsgraad beloningsgegevens	55
7.3	Hoogte bezoldigingen bestuurders en virtuele overschrijdingen van de maxima	56
7.4	Reële bezoldiging en bezoldiging volgens criteria cao	57

7.5	Spreiding bezoldigingen binnen de schalen	58
7.6	Bezoldigde toezichthouders	59
7.7	Tot slot	59

Bijlage I Interpretatie boxplots	63
--	----

1 Inleiding

Op 1 januari 2013 is de “Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector”, hierna WNT genoemd, in werking getreden. Deze wet kan als een aanscherping worden gezien van de “Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens” (WOPT), die (tevergeefs) beoogde de ontwikkeling van de topinkomens in de (semi-) publieke te beteugelen door middel van transparantie. Na diverse politieke en publieke debatten, is met het ontwerp van de WNT besloten tot een regulering van de maximumbeloningen in de (semi-) publieke sectoren. De WNT voorziet onder andere in de mogelijkheid tot het hanteren van gedifferentieerde maxima voor topfunctionarissen in de verschillende sectoren.

Het ministerie van OCW heeft met de ministeriële regeling “bezoldiging topfunctionarissen OCW-sectoren” ervoor gekozen om per onderwijssector een maximum vast te stellen. Aangezien de loonvorming primair bij de sociale partners ligt, is de vaststelling van de salarisklassen onder het sectorale maximum bij de onderwijssectoren zelf neergelegd. In het primair en het voortgezet onderwijs zijn deze salarisklassen opgenomen in een cao. Het mbo en hbo hebben gekozen voor een beloningscode. In het onderwijs is het WNT-maximum alleen van toepassing op de universiteiten en onderzoeksinstituten, die daarom geen aparte code hebben.

Aangezien de reeds werkzame topfunctionarissen arbeidsrechten hebben opgebouwd, voorziet de WNT in een overgangperiode van 7 jaar. Het ministerie van OCW wil nu inzicht in de mate waarin de (ontwikkelingen van de) individuele beloningen passen binnen de opgestelde salarisklassen en hoe de salarissen zich de komende jaren ontwikkelen.

1.1 Onderzoeksdoel en -vragen

Onderzoeksdoel

De “Monitor beloningscodes/cao's bij WNT” dient een goed beeld te geven van de bezoldiging van bestuurders en toezichthouders in relatie tot de sectorale beloningscodes c.q. cao's bij de WNT. Op basis van de startnotitie stellen wij de volgende formulering van het onderzoeksdoel voor:

Doel van de monitor is om cijfermatig inzicht te geven in de ontwikkeling van de individuele bezoldigingen van topfunctionarissen in de onderwijssectoren en de mate waarin deze in overeenstemming zijn met de door de sector zelf opgestelde salarisklassen in de cao's c.q. beloningscodes in het kader van de WNT.

De monitor wordt in 2013 voor het eerst uitgevoerd en heeft betrekking op de bezoldigingen over 2012; dat wil zeggen, over het jaar vóór de invoering van WNT en cao's en beloningscodes voor bestuurders en toezichthouders. De uitkomsten dienen als een nulmeting voor (eventuele) vervolgmetingen.

Onderzoeksvragen

Voor de onderhavige nulmeting zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld, die de basis vormen voor de analyses op de bezoldigingsgegevens in het onderwijs:

1. Wat is per sector het aandeel besturen dat de beloningsgegevens niet heeft gerapporteerd?
2. a. Hoe hoog zijn de beloningen van bestuurders per onderwijssector? b. Hoeveel bestuurders zitten boven het sectorale beloningsmaximum? c. Zijn er verschillen tussen de sectoren aan te wijzen en zo ja, welke?

3. a. Zitten de bestuurders op basis van de vastgestelde criteria in de juiste salarisklasse?
b. Hoeveel bestuurders zitten boven de voor hen geldende salarisklasse en hoeveel bestuurders zitten eronder?
4. Wat is de verdeling/spreiding van beloningen van de bestuurders binnen de sectoren en salarisklassen?
5. a. Hoe hoog zijn de beloningen van toezichhouders? b. Komt de beloning van de toezichhouder niet boven de 7,5% respectievelijk 5% van de sectorale norm uit? c. Hoeveel toezichhouders zitten boven de sectorale beloningsnorm en hoeveel toezichhouders zitten eronder?

Voor het monitoren van de beloningen in het kader van de WNT zijn alleen de bestuurders en toezichhouders relevant die hun functie *bezoldigd* uitvoeren. Aangezien de WNT per 1 januari 2013 van kracht is geworden, waren de onderwijsinstellingen nog niet wettelijk verplicht om de beloningsgegevens van hun bestuurders en toezichhouders op te nemen in hun jaarverslagen over het kalenderjaar 2012.

1.2 Werkwijze

Voor iedere sector is het databestand met bezoldigingen op dezelfde manier geanalyseerd. Naast het opschonen en waar mogelijk aanvullen van het bestand (op basis van beschikbare digitale jaarverslagen) zijn de bezoldigingen gecorrigeerd. Allereerst is het dienstverband van bestuurders die een contract van minder dan 1 fte hadden, opgehoogd naar 1 fte om zodoende alleen bezoldigingen over een fulltime dienstverband met elkaar te kunnen vergelijken. Daarnaast is gecorrigeerd voor bestuurders die niet het volledige jaar in dienst zijn geweest om zodoende alleen jaarsalarissen met elkaar te kunnen vergelijken¹. Om de resultaten uit de monitor in de aankomende jaren de monitor zoveel op elkaar aan te laten sluiten, zijn alleen de bestuurders die op 31 december nog in dienst waren meegenomen in de analyse.

Indien de onderverdeling per klasse van een code niet voor 2012 beschikbaar waren, hebben we aan de hand van de sectormaxima die gelden voor 2013 de bezoldiging per klasse gereconstrueerd voor 2012. N.B.: Er wordt in de rapportage van de analyses gesproken over 'overschrijdingen'. Hierbij moet worden bedacht dat in het jaar 2012 de WNT nog niet in werking was getreden en er dus géén sprake is van overtredingen. Het gaat in de analyses er juist om, een gedegen beeld te krijgen van de hoogte en verdeling van de bezoldigingen, als een nulmeting vóór de inwerking-treding van de WNT.

1.3 Kwaliteit van de databestanden

Deze nulmeting heeft betrekking op de bezoldigingen in het onderwijs over het kalenderjaar 2012. Voor dat jaar gold nog geen wettelijke verplichting voor de onderwijsinstellingen om de bezoldigingsgegevens aan te leveren. DUO heeft zowel de afslagen vanuit de EFJ (Elektronisch Financieel Jaarverslag) voor alle onderwijssectoren in Excel-format geleverd alsook de (gescande) jaarverslagen. De 'dekkingsgraad' van aangeleverde gegevens wisselt sterk per sector. Daarnaast wisselt tevens de kwaliteit van de geleverde data. Over de sectoren heen ontbreekt met name de informatie over het aantal maanden dat men in 2012 in dienst was en voor hoeveel fte. Indien deze gegevens niet bekend waren, zijn we ervan uitgegaan dat de desbetreffende persoon een heel jaar in dienst is geweest en voor een hele fte. We gaan per sector beknopt in op de dekking en kwaliteit van de verkregen gegevens.

¹ In de analyse hebben we het effect van deze correctie onderzocht.

1.3.1 Primair onderwijs

Het door DUO geleverde bestand met de gegevens uit de elektronische jaarverslagen (EFJ) primair onderwijs bevatte 3.442 cases² die door 991 besturen zijn aangeleverd. Daarbij hebben echter 506 besturen voor het onderzoek onbruikbare gegevens aangeleverd omdat zij onder andere niet hebben aangegeven of het om het bestuur of om de Raad van Toezicht (RvT) ging. Van de 485 overige besturen hebben er 463 gegevens voor één of meerdere bestuurders opgeleverd; 252 besturen leverden gegevens aan voor één of meerdere personen in de RvT.

De kwaliteit van de bezoldigingsgegevens in het primair onderwijs is slecht te noemen in vergelijking met die in de andere onderwijssectoren. Op bestuursniveau ontbraken 706 besturen geheel in het EFJ-bestand. Het DUO-bestand is handmatig aangevuld met gegevens uit de jaarverslagen tot 3.925 cases (561 besturen). De informatie over het aantal maanden in dienst en omvang dienstverband (fte) in 2012 was echter zeer gebrekkig.

1.3.2 Voortgezet onderwijs

Voor het voortgezet onderwijs zijn door DUO 1.366 cases geleverd³: 429 bestuurders, 860 toezicht-houders en 77 functie onbekend. Van deze 77 cases was tevens de bezoldiging onbekend en zijn daarom uit de analyses gelaten. De bezoldiging van de overige cases was wel bekend. Voor het vo-bestand geldt dat de datum van indiensttreding (31% onbekend), datum van uitdiensttreding (48% onbekend) en omvang dienstverband in fte (68% onbekend) slecht waren gevuld.

Op instellingsniveau geldt dat 293 instellingen in het bestand zijn gevonden van de 351 instellingen vo in 2012. Voor het vo zijn alle beschikbare jaarverslagen doorgelopen om de ontbrekende gegevens handmatig aan te vullen. Deze actie heeft geresulteerd in gegevens over 584 bestuurders van 270 instellingen en gegevens over 1.064 toezichthouders van 188 instellingen. Na opschoning zijn uiteindelijk 350 instellingen meegenomen in de analyses.

1.3.3 Middelbaar beroepsonderwijs

DUO heeft voor dit onderzoek een bestand met daarin 224 bestuurders en 397 toezichthouders aangeleverd. Buiten de scope van dit onderzoek zaten daar ook de gegevens van kenniscentra in, deze maken geen onderdeel uit van de beloningscode en zijn daarom buiten beschouwing gelaten. De jaarverslagen van 5 instellingen zijn gebruikt om de bezoldigingen aan te vullen. Er zijn 2 besturen, waaronder 3 bestuurders, uiteindelijk nog uit het bestand gehaald omdat er geen bezoldigingsgegevens beschikbaar waren. Ook de bestuurders en toezichthouders die voor het eind van het jaar zijn uitgestroomd, zijn buiten de analyses gelaten. Als een bestuurder later in het jaar is ingestroomd, is de bezoldiging opgehoogd om zodoende jaarsalarissen met elkaar te kunnen vergelijken.

1.3.4 Hoger beroepsonderwijs

De data van DUO met daarin de gegevens over het hbo bevatte 96 bestuurders en 227 toezicht-houders. In een jaarverslag is opgezocht of, en zo ja hoe hoog de bezoldiging van de toezicht-houders was in 2012. Ook bij het hbo zijn de uitstromende bestuurders en toezichthouders buiten beschouwing gelaten en zijn de bezoldigingen van diegene die korter dan een jaar in dienst waren, opgehoogd.

² Exclusief de instellingen in de sector WEC.

³ Exclusief de cases geleverd door Aeres Groep (Groenhorst/Staas); deze zijn aan het bve-bestand toegevoegd gezien de verdeling van de leerlingaantallen in de diverse onderwijssectoren.

1.3.5 *Wetenschappelijk beroepsonderwijs*

Ook de data van DUO betreffende het wo was vrij compleet met 55 bestuurders en 95 toezicht-houders. Vier jaarverslagen zijn nog nader bestudeerd om de bezoldigingen van een aantal bestuurders en toezichthouders compleet te krijgen. Uiteindelijk zijn als functionarissen elkaar hebben opgevolgd, alleen de nieuwe functionarissen die aan het eind van het jaar nog in dienst waren in de analyse meegenomen en opgehoogd om zodoende jaarsalarissen met elkaar te kunnen vergelijken. De bestuurders die zijn opgevolgd zijn buiten beschouwing gelaten.

1.3.6 *Kwaliteit gegevens en Implicaties voor de analyses*

Uit het bovenstaande blijkt reeds dat de EFJ-bestanden verre van volledig zijn. Met name in het po en, in mindere mate, het vo is sprake van onderrapportage, waardoor vooral het aandeel onbezoldigde bestuurders en toezichthouders wordt onderschat. Ook is uit rapportage van de inspectie gebleken dat een deel van de gegevens niet klopt. Zo blijkt met name in het po en vo de functie (bestuurder of toezichthouder) wel eens fout ingevuld te worden. Daarnaast zijn fouten tegengekomen in de opgave van de pensioenbijdrage van de werkgever, waarbij abusievelijk de bijdrage van de werknemer zelf was opgeteld.

De onderzoekers hebben de bestanden moeten bewerken (opschoning en correcties) om uiteindelijk met vergelijkbare bezoldigingsgegevens te kunnen rekenen. Zonder deze voorbereidingen zijn geen goede conclusies te trekken over de bezoldigingen zoals opgeleverd in de EFJ-bestanden.

2 Primair onderwijs

2.1 Inleiding

In 2012 waren er 1.169 schoolbesturen in het primair onderwijs⁴. De analyses in dit hoofdstuk hebben betrekking op 561 besturen (48%); waarbij 533 besturen zijn meegenomen in de analyses over de bestuurders en 302 besturen in de analyses over de toezichthouders. De analyses hebben echter grotendeels betrekking op individuen: 1.472 bestuurders en 1.508 toezichthouders.

Voor de onderhavige nulmeting is gekeken naar de bezoldigingen van bestuurders en toezichthouders in 2012. In dat jaar was er echter nog geen cao voor bestuurders po, deze is in 2013 voor het eerst opgesteld. De criteria in de cao voor bestuurders in het po van 2013 zijn dan ook als uitgangspunt genomen voor de bepaling van de beloningsklassen waarin de bestuurders en toezichthouders vallen, op basis van de gewogen leerlingaantallen. De cao voor bestuurders in het po geeft echter alleen de maxima aan voor de vaste beloningen (periodieke betalingen) per schaal. Alleen voor de hoogste klasse wordt een maximum bezoldiging genoemd, namelijk € 135.805. De verhouding tussen de maximale vaste beloning en de daaraan gekoppelde maximale bezoldiging is aangehouden om voor de overige schalen de maximale vaste beloning door te rekenen naar de maximale bezoldiging⁵. Dit is gedaan omdat de WNT uitgaat van de bezoldiging, maar ook vanwege de kwaliteit van de data. De bezoldiging was beter ingevuld dan de vaste beloning. In de cao voor bestuurders po zijn geen minimumbedragen opgenomen. Aangezien er in 2013 een nullijn gold en de cao-maxima voor 2013 onder het sectorale maximum vanuit de WNT van € 162.210 voor 2012 vallen, zijn de maxima zoals opgenomen in de cao voor 2013 gehandhaafd om de virtuele bezoldigingsplafonds voor 2012 te bepalen. Virtueel, omdat de sectorale maxima toen nog niet van kracht waren en er dus ook geen sprake was van daadwerkelijke overschrijdingen.

Tabel 2.1 geeft weer over welke aantallen instellingen in het vo het onderhavige rapport verslag van doet en hun gemiddelde aantallen bezoldigde bestuurders c.q. toezichthouders. Met instelling wordt in dit rapport het bevoegde gezag bedoeld, onder een bevoegd gezag kunnen meerdere scholen vallen. Het bestand waarover de berekeningen zijn uitgevoerd bevat meer instellingen in het po met een bezoldigd bestuur (361) dan instellingen met een bezoldigde RvT (115). Per instelling zijn echter gemiddeld wel meer bezoldigde toezichthouders gevonden dan bestuurders. Grofweg kan worden gesteld dat, naarmate de schaal oploopt en de instellingen meer leerlingen (gewogen) hebben, het gemiddeld aantal bestuurders en toezichthouders toeneemt. Overigens zijn er forse verschillen tussen de instellingen: het aantal bezoldigde bestuurders in het po kan oplopen tot 6; het hoogste aantal bezoldigde toezichthouders dat in het bestand is gevonden bedraagt 9.

⁴ Bron: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (mei 2013). *Kerncijfers Onderwijs, Cultuur en Wetenschap 2008-2012*, p. 80. De sector primair onderwijs bestaat uit het basisonderwijs, het speciaal (basis-) onderwijs en het voortgezet speciaal onderwijs.

⁵ De hoogste vaste beloning voor bestuurders in het po is vastgesteld op € 112.555 (trede 10 schaal B5), waaraan een maximale bezoldiging is gekoppeld van € 135.805. Het verschil tussen beide bedragen betreft de bonus, onkostenvergoeding en de werkgeversbijdrage in de pensioenopbouw die wel bij de bezoldiging worden meegerekend en niet bij de vaste beloning. De maximale vaste beloning van de lagere schalen (B1 t/m B4) is vermenigvuldigd met dezelfde factor als voor B5 (1,2066) om de maximale bezoldiging van deze schalen vast te stellen.

Tabel 2.1 Overzicht aantal bezoldigde bevoegd gezagen po in bestand met bezoldigingsgegevens (2012)*

Cao-schaal	Indeling obv	Instellingen bezoldigd bestuur	Gemiddeld	Instellingen bezoldigde RvT	Gemiddeld
	gewogen leerlingaantal 2011**		aantal bezoldigde bestuurders		aantal bezoldigde toezichthouders
Schaal B1	=< 500	38	1,16	2	1,00
Schaal B2	501 – 1.000	23	1,39	1	1,00
Schaal B3	1.001 – 2.000	78	1,42	15	2,73
Schaal B4	2.001 – 5.000	169	1,42	62	3,53
Schaal B5	> 5.000	54	1,89	35	5,09
Totaal		362	1,46	115	3,84

*Bestuurders en toezichthouders met een vergoeding/beloning die op of onder de maximale vrijwilligersbijdrage van € 1.500 vallen, worden beschouwd als onbezoldigd. Indien de vergoeding/beloning onbekend was maar de bestuurder/ toezichthouder door de instelling als onbezoldigd werd aangegeven, is de vaste beloning op € 0 gezet.

**De indeling in de beloningsschalen in de cao voor bestuurders in het po is gebaseerd op het aantal leerlingen dat het bestuur heeft, met gewichten voor de verschillende schoolsoorten (bao, sbo, (v)sbo en vo).

In dit hoofdstuk gaan we eerst nader in op de bezoldigingen van de bestuurders in het po. Vervolgens worden de virtuele overschrijdingen van de maxima nader bekeken. Aansluitend werpen we een korte blik op de bezoldigingen van de toezichthouders in het po.

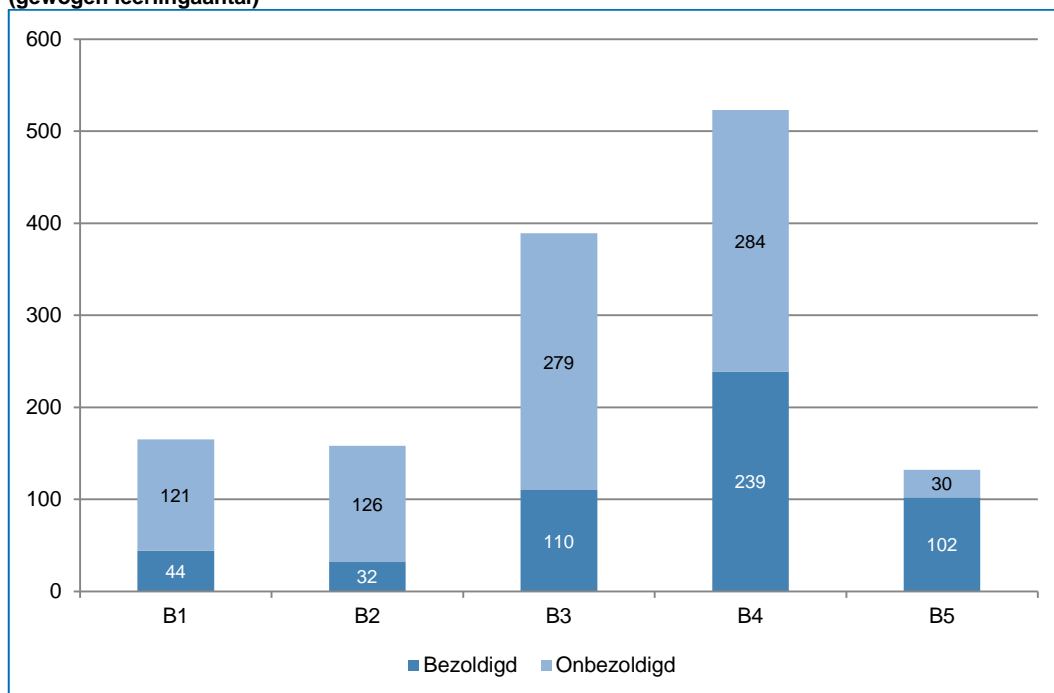
2.2 Bezoldigingen van bestuurders in het po

Op basis van de criteria zoals gehanteerd in de cao zijn alle bestuurders, bezoldigd en onbezoldigd, ingedeeld in de voor hen geldende schalen (zie **Figuur 2.1**). Daarbij valt op dat de schaal B4 het vaakst is vertegenwoordigd, gevolgd door B3. Er vallen beduidend minder bestuurders in de onderste twee schalen; hetzelfde geldt voor de hoogste schaal.

Kenmerkend voor het primair onderwijs is echter dat een groot deel van de bestuurders deze functie *onbezoldigd* uitvoert. Van de bestuurders in het po betreft dat de overgrote meerderheid (62%)⁶. Daarbij is een scheidslijn tussen de bestuurders in schaal B1 t/m B3 (tussen de 72 en 80% onbezoldigd) en hun collega's in schaal B4 (54% onbezoldigd) en met name B5 (23% onbezoldigd) te ontwaren. Ervan uitgaande dat het besturen van grote instellingen meer tijd en professionaliteit vergt, lijkt deze scheidslijn een logisch gegeven.

⁶ Bestuurders met een vergoeding/beloning die op of onder de maximale vrijwilligersbijdrage van € 1.500 vallen, worden beschouwd als onbezoldigd. Indien de vergoeding/beloning onbekend was maar de bestuurder door de instelling als onbezoldigd werd aangegeven, is de vaste beloning op € 0 gezet. Aangezien het vooral de kleinere besturen zijn die over 2012 geen EFJ (elektronisch jaarverslag) hadden ingediend, is het aannemelijk dat het aandeel onbezoldigde bestuurders in werkelijkheid nog groter is.

Figuur 2.1 Verdeling bezoldigde en onbezoldigde bestuurders po per cao-schaal obv. criteria cao (gewogen leerlingaantal)

De onbezoldigde bestuurders worden voor deze monitor verder buiten beschouwing gelaten. Onderstaande tabel geeft per cao-schaal de virtuele maxima weer voor de vaste beloning en de daarbij behorende bezoldiging, het aantal bezoldigde bestuurders en de gemiddelde bedragen onder bezoldigde bestuurders. De tabel laat een onevenwichtige verdeling van de bezoldigde bestuurders over de schalen zien, met bijna de helft in schaal B4. Uit de laatste twee kolommen blijkt dat de bestuurders in schaal B2 gemiddeld een lagere bezoldiging krijgen dan die in een schaal lager (B1) en dat de gemiddelde bedragen in B4 en B5 bijna gelijk zijn aan elkaar.

Tabel 2.2 Maxima bedragen per cao-schaal en gemiddelde bedragen bestuurders po (2012)

Cao-schaal	Max. vaste beloning obv cao-criteria €	Max. bezoldiging obv cao-criteria €*	Bezoldigde bestuurders		Gemiddelde jaarlijkse beloning €	Gemiddelde jaarlijkse bezoldiging €
			Aantal	Percentage		
			Schaal B1	79.369		
Schaal B2	86.023	103.792	32	6%	57.292	63.695
Schaal B3	93.244	112.505	110	21%	65.381	71.414
Schaal B4	102.461	123.626	239	45%	92.288	100.013
Schaal B5	112.555	135.805	102	20%	93.455	100.142
Totaal			527	100%	82.184	89.039

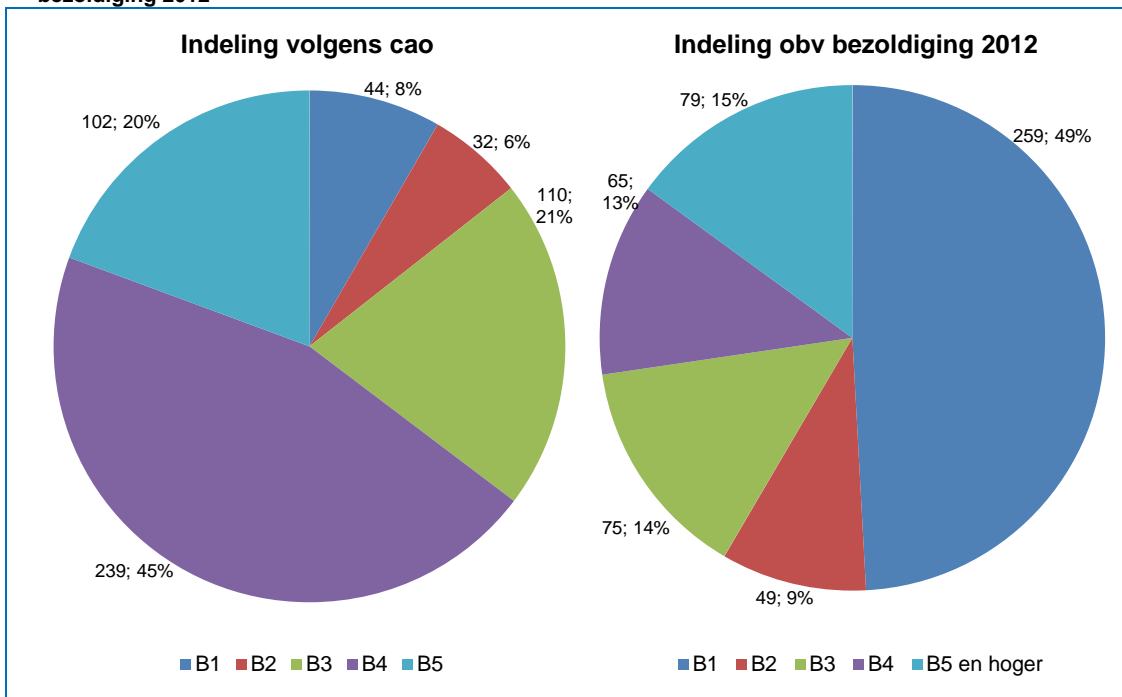
*Exclusief pensioenbijdrage, kostenvergoeding en bonus; vaste beloningen zijn gecorrigeerd voor omvang en duur dienstverband (1 jaartje).

**Inclusief pensioenbijdrage, kostenvergoeding en bonus. Volgens de toelichting in de cao voor bestuurders po hoort bij de maximale vaste beloning van € 112.555 (schaal B5) een maximale bezoldiging van € 135.805. Op basis van de verhouding tussen deze bedragen zijn de maximale bezoldigingen van de overige schalen berekend.

Het is dan interessant om te bekijken in welke mate de hoogte van de bezoldigingen ook overeen komt met de voor hen geldende schaal. **Figuur 2.2** geeft aan de ene kant de indeling van de bezoldigde bestuurders weer op basis van de cao (gewogen leerlingaantallen) en aan de andere kant bij welke schaal hun daadwerkelijke bezoldiging past. Dan valt op dat bijna de helft van de

bestuurders een bezoldiging ontvangt die past in de laagste schaal B1. Er vallen met name minder bestuurders in schaal B4 dan verwacht kan worden op basis van de criteria zoals opgenomen in de cao.

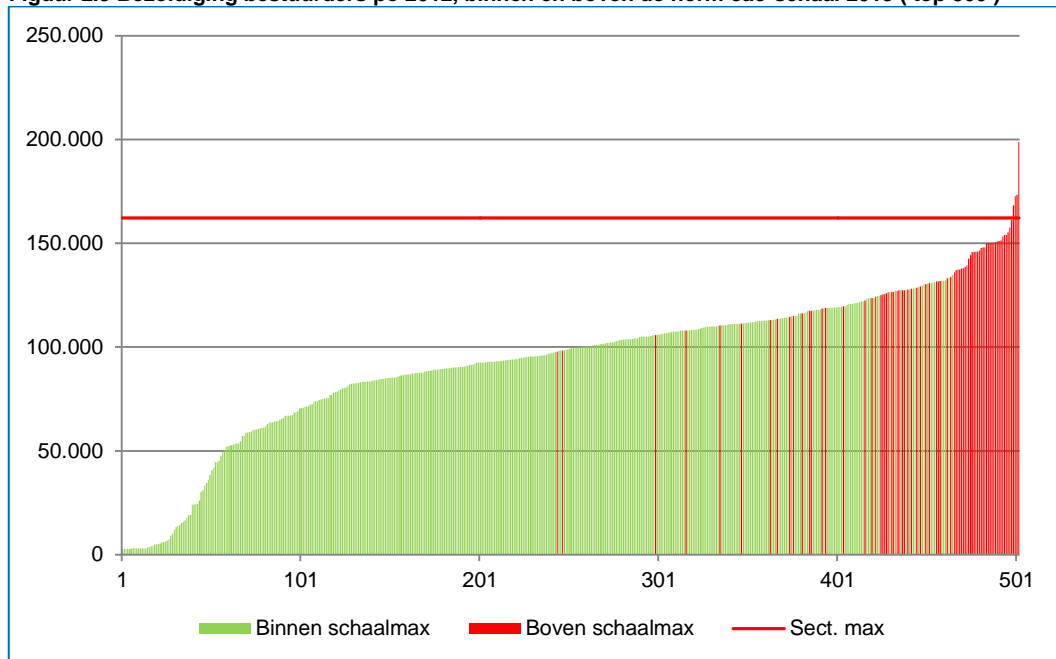
Figuur 2.2 Indeling bezoldigde bestuurders po in cao-schalen, obv. de criteria in de cao en obv. bezoldiging 2012

De criteria voor de schaalindeling zoals afgesproken in de cao lijken te leiden tot een onevenwichtige verdeling onder de bestuurders, met vooral een geringe vulling voor de onderste twee schalen en een oververtegenwoordiging van schaal B4. Als wordt gekeken naar de indeling op basis van de werkelijke bezoldiging, valt op dat bijna de helft van de bestuurders een bezoldiging ontvangt die lager is dan het maximum voor schaal B1. Aangezien er geen minimumbedragen zijn opgenomen in de cao voor bestuurders in het po wil dit echter niet zeggen dat er veel bestuurders 'onterecht' in de laagste schaal zitten.

De voorgaande bevindingen roepen de vraag op hoe de trendlijn in de daadwerkelijke bezoldiging- en eruit ziet. Als de 'top 500' aan bezoldigingen wordt bekeken (zie **Figuur 2.3**), dan valt op dat er een vrij 'steile klim' is voor de laagste 120 bestuurders en voor de hoogste 50. De virtuele overschrijdingen zitten logischerwijs vooral in de top 100.

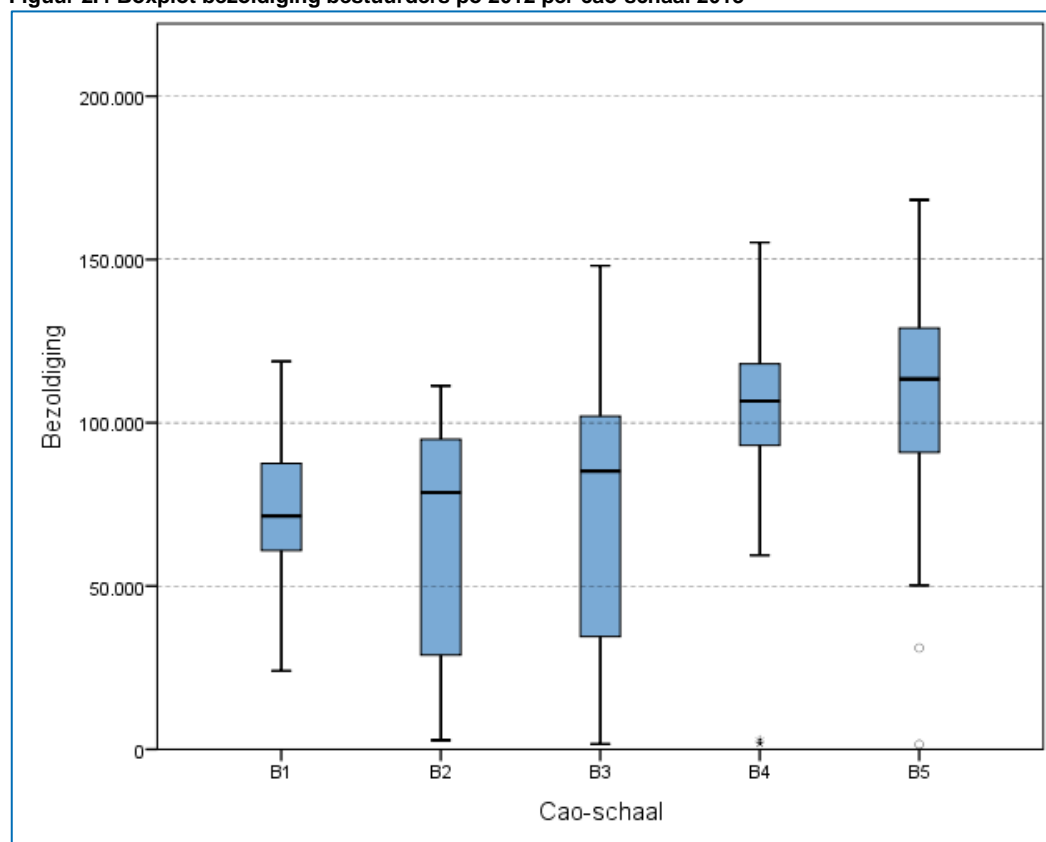
Figuur 2.3 Bezoldiging bestuurders po 2012, binnen en boven de norm cao-schaal 2013 ('top 500')*

*Bezoldiging: gecorrigeerde bedragen vaste beloning (naar een heel kalenderjaar), bonus, vergoeding en pensioenbijdrage.

Vervolgens is het de vraag hoe de verdeling van de bezoldigingen *binnen* de schalen eruit ziet (onderzoeksvraag 4). Om dit inzichtelijk te maken, is een boxplot gemaakt van de bezoldigingen per schaal (zie **Figuur 2.4**, voor een uitleg van boxplots zie Bijlage I).

Figuur 2.4 Boxplot bezoldiging bestuurders po 2012 per cao-schaal 2013

De boxplot laat zien dat de bezoldigingen binnen de schalen B1 en B4 vrij geconcentreerd zitten, rondom de mediaan van de schalen. De bezoldigingen in de schalen B2 en B3 laten juist een grote

spreiding zien, waarbij een deel van de middelste 50% een lagere bezoldiging ontvangt dan de middelste 50% van bestuurders in schaal B1. Ook een deel van de bezoldigingen binnen de middelste 50% van schaal B5 ligt iets lager dan die van de middelste 50% van schaal B4.

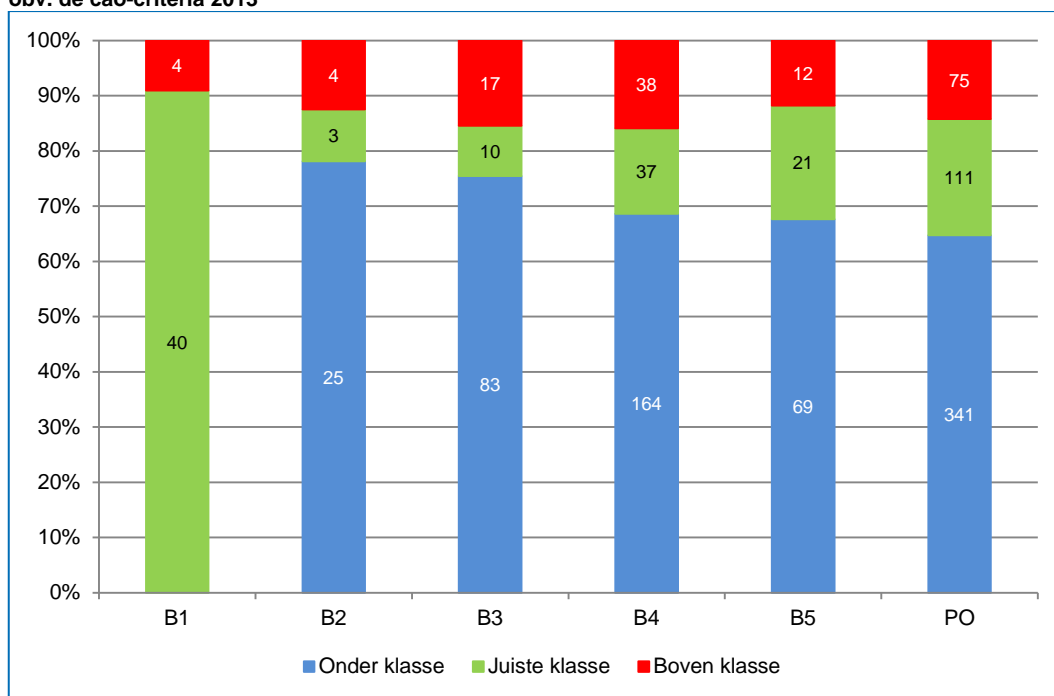
Verder is te zien dat de middelste 50% van elke schaal onder de maximale bezoldiging volgens de cao zit (voor B1 betreft dat € 95.764; voor B2 € 103.792; voor B3 € 112.505; voor B4 € 123.626 en B5 € 135.805). De bovenste kwartielen (streep naar boven) komen daar echter bovenuit. B2 kent als enige schaal een kortere streep naar boven dan naar beneden. Dit wil zeggen dat de bezoldigingen van de 'top 25%' van B2 relatief dicht op de hoogste bezoldiging van de middelste 50% zitten, in tegenstelling tot die in de overige schalen.

Daarnaast valt op dat de 'staarten' van B2 en B3 erg laag zitten en de onderste deciel de 0-grens benadert. Oftewel, de laagste bezoldigingen zitten niet in schaal B1, maar in B2 en B3.

2.3 Virtuele overschrijdingen onder bestuurders in het po nader bekeken

In het kader van de WNT zijn de 'overschrijdingen' van de maxima het meest interessant. **Figuur 2.5** laat per cao-schaal zien in welke mate de bestuurders in het po in de 'juiste klasse' zitten op basis van de cao-criteria en welk aandeel het maximum van de schaal overschrijdt. Over de gehele sector genomen ontvangt zo'n 14 procent een bezoldiging die boven de cao-norm ligt. Het zijn vooral de bestuurders in schaal B3 en B4 die relatief vaak een bezoldiging boven het maximum van hun schaal ontvangen (respectievelijk 15% en 16%).

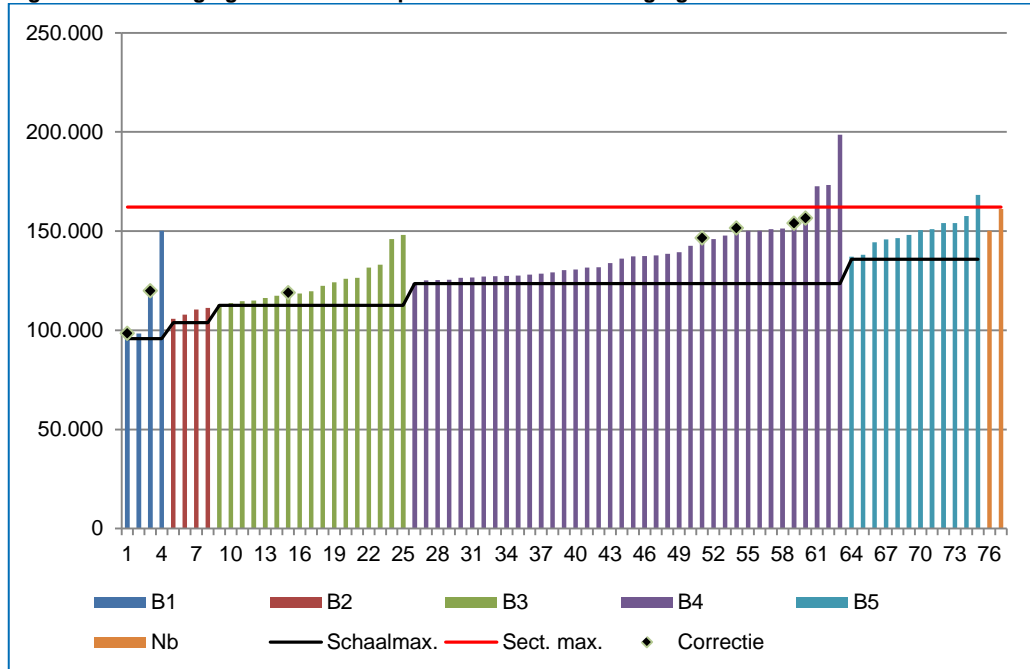
Figuur 2.5 Mate waarin de bezoldiging van de bestuurders po 2012 overeen komt met de juiste schaal obv. de cao-criteria 2013

Bijna tweederde van de bezoldigde bestuurders in het po ontvangt echter een bezoldiging die lager ligt dan hun cao-norm (65%). Daar moet echter bij vermeld worden dat de schalen van de cao bestuurders po geen minimumbedragen kennen en dat de bestuurders die 'onder hun klasse' worden bezoldigd strikt genomen ook binnen de juiste klasse vallen.

Als nader wordt ingezoomd op de individuele 'overschrijders' per cao-schaal, ontstaat het beeld zoals weergegeven in **Figuur 2.6**. In absolute aantallen gezien zit het merendeel van de 'overschrijders' in schaal B4, terwijl B1 en B2 slechts een 'bescheiden bijdrage' leveren. Ook valt op dat de 'overschrijders' van B2 hun schaalmaximum slechts licht 'overschrijden', in tegenstelling tot B4. Slechts enkele bestuurders ontvangen een bezoldiging boven het sectorale maximum van € 162.210. Ook deze komen voornamelijk voor in schaal B4. Van alle bezoldigde bestuurders in het po heeft 15 procent in 2012 een bedrag ontvangen dat boven het maximum van hun schaal uit kwam.

Figuur 2.6 Bezoldigingen bestuurders po 2012 met een bezoldiging boven maximum schaal cao 2013*

*Met 'correctie' wordt bedoeld dat als gevolg van het hanteren van een correctiefactor (voor aantal maanden in dienst in 2012 en/of omvang dienstverband) de betreffende bezoldiging boven het maximum van de geldende cao-schaal uit komt. Nb: schaal niet bekend; deze bestuurders ontvingen in 2012 een bezoldiging die hoger lag dan het gestelde maximum in de cao van € 135.805, waarmee ze, ongeacht de schaal waarin ze zouden vallen, als overschrijder aangemerkt kunnen worden.

Gedetailleerdere informatie over de virtuele overschrijdingen is samengevat in **Tabel 2.3**. Hieruit komt tevens naar voren dat het gemiddelde bedrag waarmee bestuurders het maximum van hun schaal 'overschrijden' nogal verschilt per schaal. Opvallend is de hoge 'overschrijding' in schaal B1; het aantal betrokken bestuurders is echter gering. Het gemiddelde 'overschrijdingsbedrag' is verder het hoogst in schaal B4, waar tevens relatief veel bestuurders bij zijn betrokken.

Tabel 2.3 Gemiddelde virtuele overschrijding cao-schaal po en aantal bezoldigde bestuurders en besturen*

Cao-schaal	Gemiddelde 'overschrijding' schaal €	Bestuurders met een bezoldiging boven de cao-schaal		Besturen met 'overschrijdingen'	Gemiddelde per bestuur
		Aantal	Percentage		
Schaal B1	20.503	4	9%	2	2,00
Schaal B2	5.072	4	13%	4	1,00
Schaal B3	11.232	17	16%	16	1,06
Schaal B4	16.407	38	16%	33	1,15
Schaal B5	13.795	12	12%	10	1,20
Niet bekend					

Totaal	14.430	75	14%	67	1,12
---------------	---------------	-----------	------------	-----------	-------------

*De gemiddelde 'overschrijdingsbedragen' betreffen de bezoldiging van bestuurders, dat wil zeggen inclusief pensioenbijdrage, kostenvergoeding en bonus.

Als het sectorale maximum vanuit de WNT als benchmark wordt genomen, kan worden gesteld dat het aantal (en aandeel) overschrijdingen zeer bescheiden is. In totaal vier bestuurders ontvingen in 2012 een bezoldiging die boven het maximum van €162.210 uit kwam. Deze vier bestuurders zijn afkomstig van vier verschillende besturen (zie **Tabel 2.4**).

Tabel 2.4 Gemiddelde virtuele overschrijding sectoraal maximum po en aantal bezoldigde bestuurders en besturen*

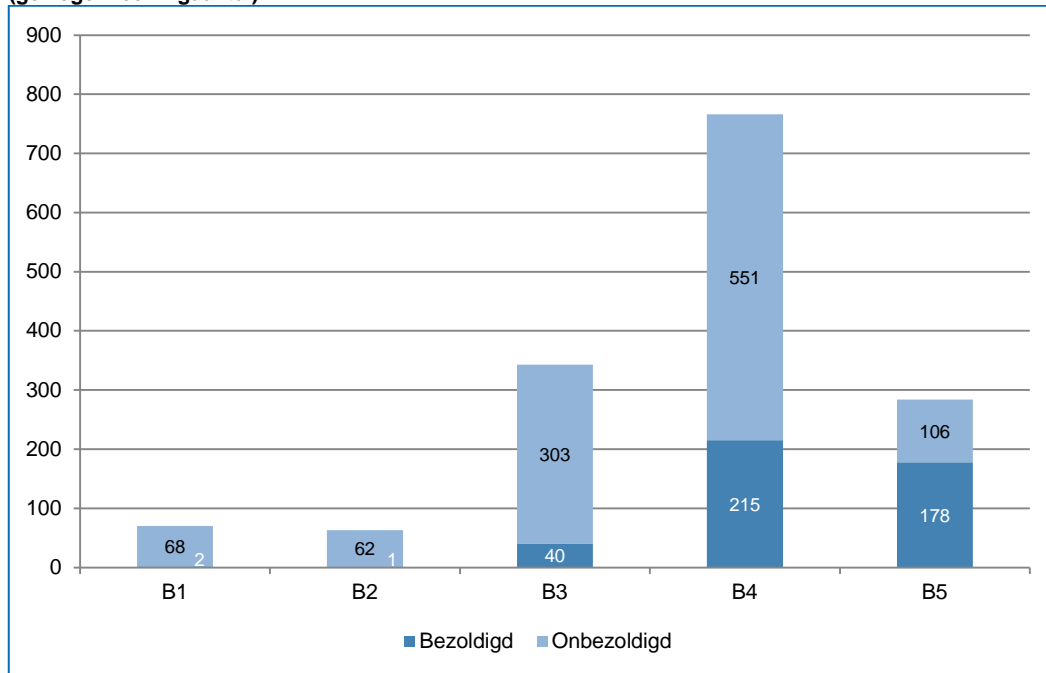
Cao-schaal	Gemiddelde 'overschrijding' sectoraal max €	Bestuurders met een bezoldiging boven de cao-schaal		Besturen met 'overschrijdingen'
		Aantal	Percentage	
		Schaal B1	-	
Schaal B2	-	0	-	0
Schaal B3	-	0	-	0
Schaal B4	19.318	3	1,3%	3
Schaal B5	6.064	1	1,0%	1
Onbekend				
Totaal	16.005	4	0,8%	4

*De gemiddelde 'overschrijdingsbedragen' betreffen de bezoldiging van bestuurders, dat wil zeggen inclusief pensioenbijdrage, kostenvergoeding en bonus. De schaal van één overschrijding van het sectoraal maximum was onbekend; deze is niet in de tabel opgenomen maar wel in Figuur 2.6.

2.4 Toezichthouders in het po

Voor toezichthouders geldt de richtlijn dat de voorzitters maximaal 7,5% van het sectorale maximum (€12.165,75) mogen ontvangen en leden van de Raden van Toezicht maximaal 5% van het sectorale maximum (€8.110,50). Sterker nog dan voor bestuurders geldt dat de toezichthouders in het po hun functie doorgaans onbezoldigd uitoefenen. Nog geen derde (29%) van alle toezichthouders heeft in 2012 een vergoeding/bezoldiging ontvangen die boven de maximale vrijwilligersbijdrage lag van € 1.500 per jaar. Daarbij geldt hoe hoger de cao-klasse, hoe hoger het percentage bezoldigde toezichthouders. Is van klasse B4 nog 71 procent onbezoldigd, van B5 betreft dat een minderheid van 37 procent. In B1 worden slechts twee toezichthouders bezoldigd en in B2 één.

Figuur 2.7 Verdeling bezoldigde en onbezoldigde toezichthouders po per cao-schaal obv. criteria cao (gewogen leerlingaantal)

Tabel 2.5 Bezoldigde toezichthouders po en gemiddelde bezoldiging (2012)*

Cao-schaal	Aantal toezichthouders	Aantal bezoldigde toezichthouders	Gemiddelde bezoldiging €	'Overschrijdingen**'	Gemiddelde 'overschrijding' €
Schaal B1	70	2	3.150		
Schaal B2	63	1	2.400		
Schaal B3	343	40	3.517		
Schaal B4	766	215	3.217	1	6.628
Schaal B5	284	178	3.729		
Totaal	1.526	436	3.804	1	6.628

*Bezoldiging voor toezichthouders is *niet* gecorrigeerd voor omvang contract (fte), alleen voor aantal maanden in dienst in 2012. Een toezichthouder wordt als bezoldigd beschouwd indien de bezoldiging hoger is dan het maximum-vrijwilligerstoelag van € 1.500 per jaar. Indien alleen de totale bezoldiging voor het gehele RvT bekend was is dit bedrag gedeeld door het aantal toezichthouders.

**Hierbij is voor de voorzitters een andere grens genomen (7,5% sectorale maximum) dan voor de leden (5% sectorale maximum). Indien onbekend was wie de voorzitter is, is degene met de hoogste bezoldiging binnen de RvT als voorzitter aangemerkt en de overige toezichthouders als lid.

De gemiddelde bezoldigingen van de bezoldigde toezichthouders liggen vrij laag. De toezichthouders in schaal B5 krijgen gemiddeld het meest betaald voor deze functie. Van de 436 bezoldigde toezichthouders in het po ontvangt er echter slechts één toezichthouder een bezoldiging boven de norm.

3 Voortgezet onderwijs

3.1 Inleiding

Op 1 oktober 2011 waren er in het voortgezet onderwijs 351 besturen actief. Bijna alle besturen zijn vertegenwoordigd in de analyses voor het onderhavige rapport (350), waarbij we de beschikking hadden over de gegevens van 270 besturen over hun bestuurders (584) en van 188 over hun Raad van Toezicht (1.064 toezichthouders). Met name wat de bestuurders betreft kan van een redelijk goede dekking worden gesproken, aangezien het aannemelijk is dat daarbij vooral informatie over onbezoldigde besturen zal ontbreken.

Net als voor het po zijn de criteria in de cao voor bestuurders in het vo van 2013 als uitgangspunt genomen voor de bepaling van de beloningsklassen waarin de bestuurders en toezichthouders vallen, op basis van de leerlingaantallen. De cao voor bestuurders in het vo geeft per schaal zowel een maximum voor de vaste beloningen (periodieke betalingen) voor (on-) bepaalde contracten als voor functiecontracten. Deze laatste zijn als basis genomen voor het bepalen van de virtuele bezoldigingsplafonds⁷. De bezoldigingsplafonds zijn gereconstrueerd omdat de WNT hiervan uitgaat, maar ook vanwege de kwaliteit van de data. De bezoldiging was beter ingevuld dan de vaste beloning. De maximale bezoldiging voor bestuurders in de hoogste schaal ligt op het sectorale maximum vanuit de WNT (€180.346). Ook in de cao voor bestuurders vo zijn voor de schalen geen minimumbedragen opgenomen.

Aangezien de WNT nog niet van kracht was in 2012, kan op basis van de bezoldigingen in 2012 niet gesproken worden van daadwerkelijke overschrijdingen. Deze informatie is bedoeld als een nulmeting om op een later moment de effecten van bezoldigingsplafonds te kunnen bepalen. Onderstaande tabel geeft weer over welke aantallen instellingen in het vo het onderhavige rapport verslag doet en hun gemiddelde aantallen bestuurders c.q. toezichthouders.

Tabel 3.1 Overzicht aantal bezoldigde bevoegd gezagen vo in bestand met bezoldigingsgegevens (2012)*

Cao-schaal	Indeling obv. leerlingaantal 2011	Instellingen bezoldigd bestuur	Gemiddeld aantal bezoldigde bestuurders	Instellingen bezoldigde RvT	Gemiddeld aantal bezoldigde toezichthouders
Schaal B1	=< 500	19	1,26	11	5,6
Schaal B2	501 – 2.000	109	1,67	43	4,5
Schaal B3	2001 – 4000	81	1,41	56	4,3
Schaal B4	4001 – 12.500	17	1,94	13	4,2
Schaal B5	>= 12.501	2	1,50	2	3,5
Totaal		228	1,56	125	4,4

*Bestuurders en toezichthouders met een vergoeding/beloning die op of onder de maximale vrijwilligersbijdrage van € 1.500 vallen, worden beschouwd als onbezoldigd. Indien de vergoeding/beloning onbekend was maar de bestuurder/ toezichthouder door de instelling als onbezoldigd werd aangegeven, is de vaste beloning op € 0 gezet.

Net als in het po zijn er in het vo meer instellingen gevonden met een bezoldigd *bestuur* (228) dan met een bezoldigde *RvT* (125). Daarbij zijn per instelling meer toezichthouders (gemiddeld 4,4)

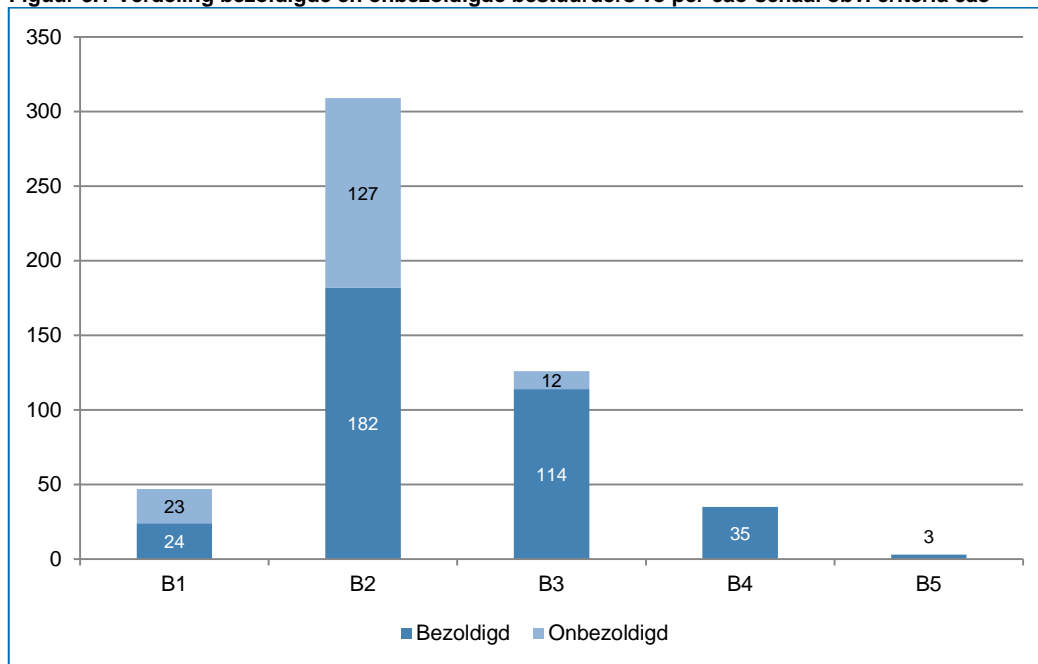
⁷ De cao voor bestuurders in het vo bevat maxima voor contracten voor (on-) bepaalde tijd en voor functiecontracten, waarbij de maxima voor functiecontracten hoger liggen. Aangezien de contractsoort niet is opgenomen in de EFJ-bestanden, is voor het gemak uitgegaan van de hoogste maxima, namelijk die voor functiecontracten.

aangesteld dan bestuurders (gemiddeld 1,6). Wat het gemiddelde aantal toezichthouders betreft, lijkt het er op dat naarmate een instelling in een hogere schaal valt, zij juist een *kleinere* RvT heeft.

3.2 Bezoldigingen van bestuurders in het vo

Uit **Tabel 3.1** bleek al dat het merendeel van de instellingen in het vo met bezoldigde bestuurders in schaal B2 valt. Als ook de onbezoldigde bestuurders worden meegenomen, wordt dit beeld verder versterkt. **Figuur 3.1** laat daarnaast zien dat het vooral de schalen B1 en B2 zijn met een behoorlijk aandeel onbezoldigde bestuurders (respectievelijk 49% en 41%). B4 en B5 kennen geen onbezoldigde bestuurders.

Figuur 3.1 Verdeling bezoldigde en onbezoldigde bestuurders vo per cao-schaal obv. criteria cao*

Tabel 3.2 geeft de virtuele maximale bedragen weer zoals opgenomen in de cao bestuurders vo, het aantal en aandeel bezoldigde bestuurders en de gemiddelde beloning en bezoldiging per schaal. Opvallend is, dat de gemiddelde jaarlijkse beloning en de gemiddelde jaarlijkse bezoldiging in schaal B1 hoger ligt dan die in schaal B2.

Tabel 3.2 Maxima bedragen per cao-schaal en gemiddelde bedragen bestuurders vo (2012)

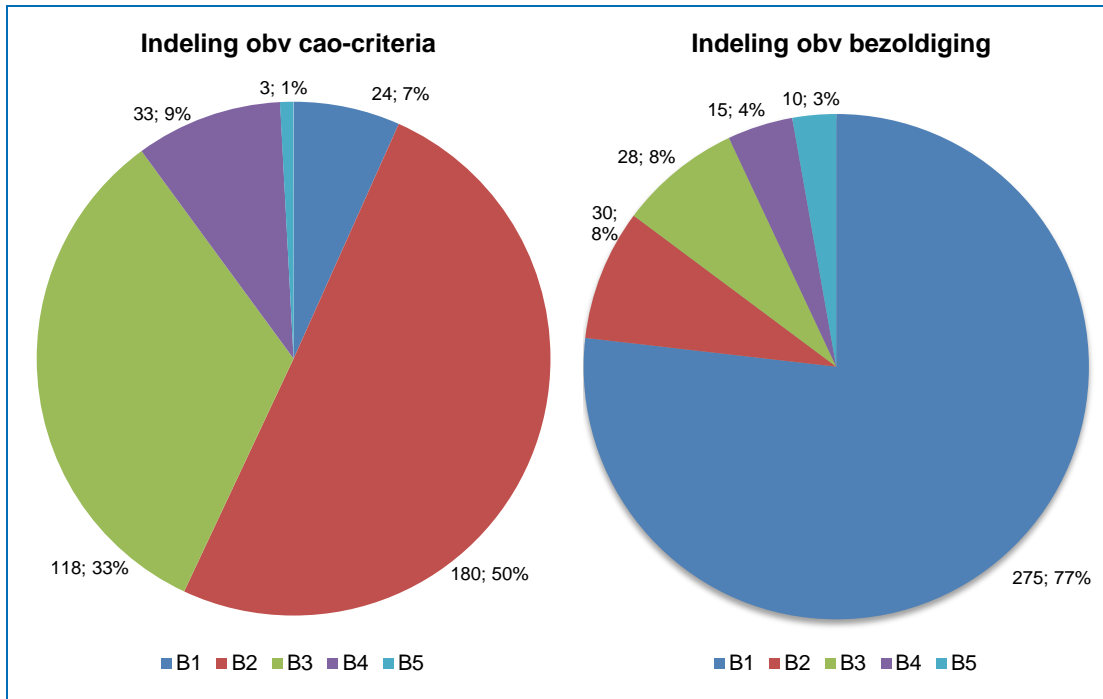
Cao-schaal	Maximum vaste beloning €	Maximum bezoldiging €*	Bezoldigde bestuurders		Gemiddelde jaarlijkse beloning	Gemiddelde jaarlijkse bezoldiging
			Aantal	Percentage		
			Schaal B1	108.086		
Schaal B2	118.724	142.813	182	51%	84.049	89.168
Schaal B3	130.460	156.930	114	32%	113.959	121.803
Schaal B4	143.347	172.432	33	9%	106.943	110.665
Schaal B5	155.173	186.658	3	1%	143.309	143.309
Totaal			356	100%	97.746	103.707

*Exclusief pensioenbijdrage, kostenvergoeding en bonus; vaste beloningen zijn gecorrigeerd voor omvang en duur dienstverband (1 jaarfte).

**Inclusief pensioenbijdrage, kostenvergoeding en bonus.

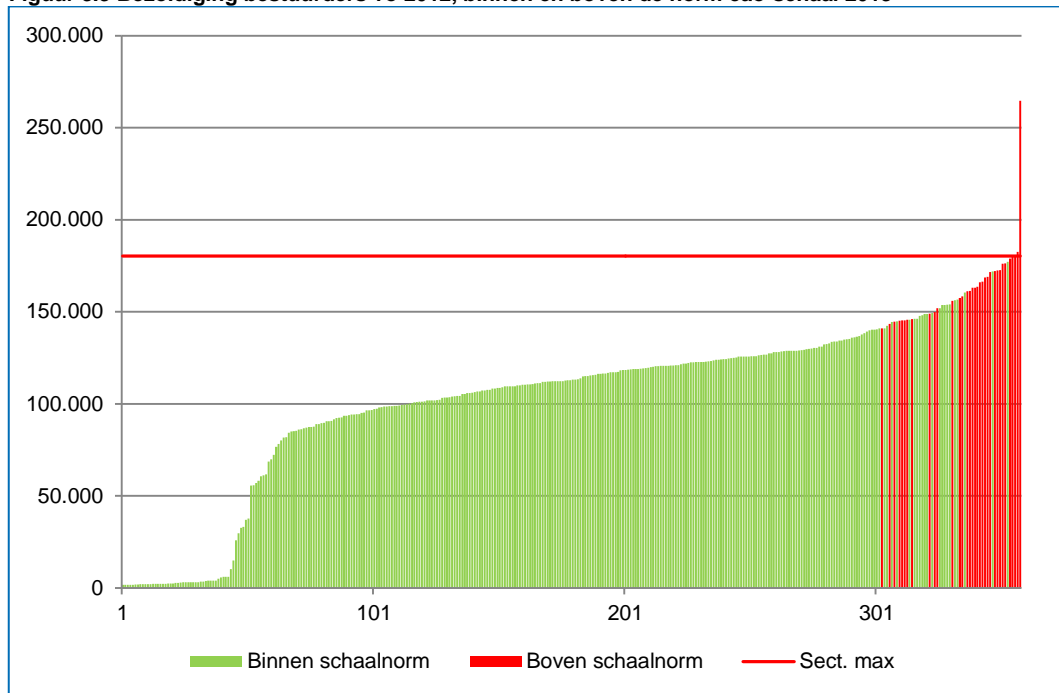
Het is dan interessant om te bekijken in welke mate de hoogte van de bezoldigingen overeen komt met de voor hen geldende schaal. **Figuur 3.2** geeft aan de ene kant de indeling van de bezoldigde bestuurders weer op basis van de cao en aan de andere kant bij welke schaal hun daadwerkelijke bezoldiging past. De figuur maakt duidelijk dat er beduidend meer bestuurders in de laagste schaal passen wat hun daadwerkelijke bezoldiging betreft, dan er op basis van de cao-criteria verwacht kan worden. Schaal B4, B3 en met name B2 hebben wat de daadwerkelijke bezoldigingen betreft juist een lager aandeel. Aangezien er geen minimumbedragen zijn opgenomen in de cao voor bestuurders vo, kan niet worden gesteld dat er veel bestuurders 'onterecht' in de laagste schaal worden bezoldigd.

Figuur 3.2 Indeling *bezoldigde* bestuurders vo in cao-schalen, obv. de criteria in de cao en obv. bezoldiging 2012

De voorgaande bevindingen roepen de vraag op hoe de daadwerkelijke bezoldigingen eruit zien. Daarom zijn de bezoldigingen van alle bestuurders in het vo van laag naar hoog opgenomen in **Figuur 3.3**. De bedragen lopen vooral vanaf de € 150.000 sterk op. De 'overschrijdingen' zitten logischerwijs vooral in de hoogste 100 bezoldigingen. Aan de onderkant zitten de bestuurders die weliswaar een hogere bezoldiging ontvangen dan de maximale vrijwilligersvergoeding, maar die deze functie waarschijnlijk niet als primaire inkomstenbron uitoefenen.

Figuur 3.3 Bezoldiging bestuurders vo 2012, binnen en boven de norm cao-schaal 2013*

*Bezoldiging: gecorrigeerde bedragen vaste beloning (naar een heel kalenderjaar), bonus, vergoeding en pensioenbijdrage.

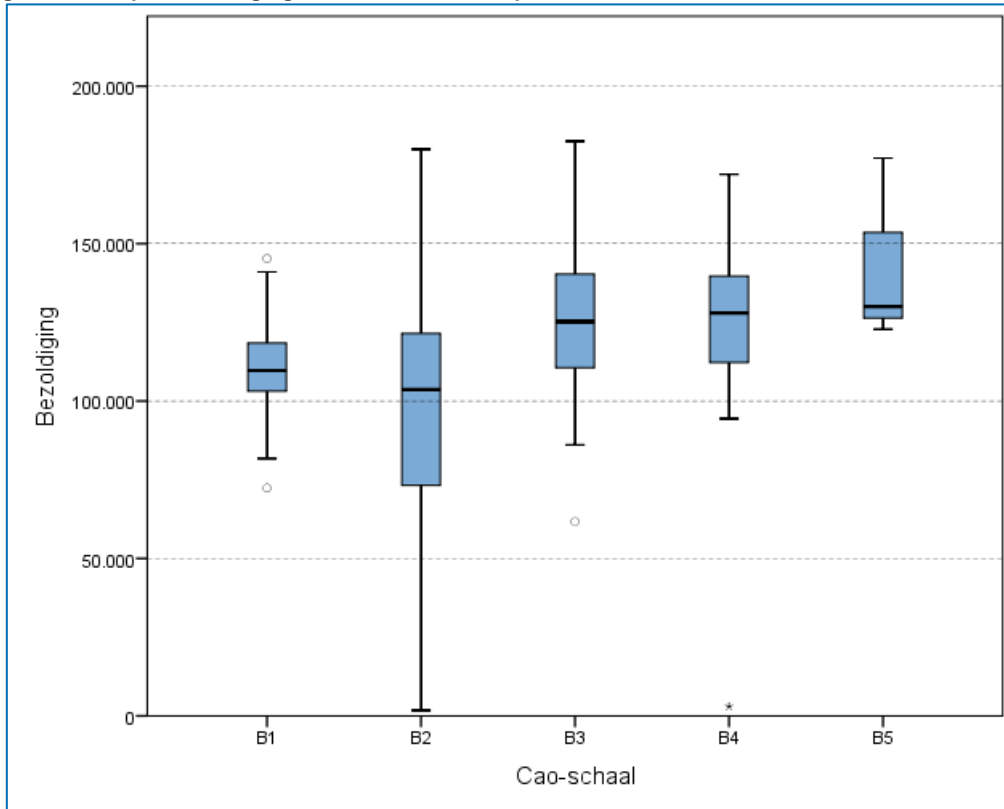
Vervolgens is het de vraag hoe de verdeling van de bezoldigingen *binnen* de schalen eruit ziet, ook omdat uit de voorgaande figuren al duidelijk werd dat de indeling op basis van de cao-criteria sterk afwijkt van de daadwerkelijke bezoldigingen. Om de verdeling binnen de schalen inzichtelijk te maken, is een boxplot gemaakt van de bezoldigingen per schaal. Hoe een boxplot gelezen dient te worden, wordt uitgelegd in Bijlage I.

De rechthoeken in het midden van de figuren geven de middelste 50 procent waarnemingen binnen de schalen weer, met daarbinnen de mediaan (horizontale streep). Met uitzondering van de bezoldigingen in schaal B2 zitten de 50 procent middelste bestuurders dicht op elkaar wat hun bezoldiging betreft, met name in schaal B1. De bovenkant van de rechthoek (derde kwartiel) komt voor de eerste drie schalen boven het maximumbedrag uit volgens de cao (B1: € 108.086; B2: € 118.724; B3: € 130.460). Voor B3 geldt verder dat de rechthoek (middelste 50%) op vergelijkbare hoogte zit als die van B4: de middelste helft van de waarnemingen in B3 krijgt een bezoldiging die gelijk is aan wat de middelste helft in B4 krijgt.

In schaal B4 en B5 zitten de eerste drie kwartielen net onder het schaalmaximum (B4: € 143.347; B5: € 155.173). Wel komt een groot deel van de hoogste 25 procent (vierde kwartiel) daar bovenuit. Daarbij moet wel worden opgemerkt dat B5 uit slechts drie bezoldigde bestuurders bestaat.

Tot slot kan opgemerkt worden dat B2 een erg grote spreiding laat zien: de staart (eerste kwartiel) raakt bijna de x-as, terwijl de bovenste streep (vierde kwartiel) boven die van B5 uit komt.

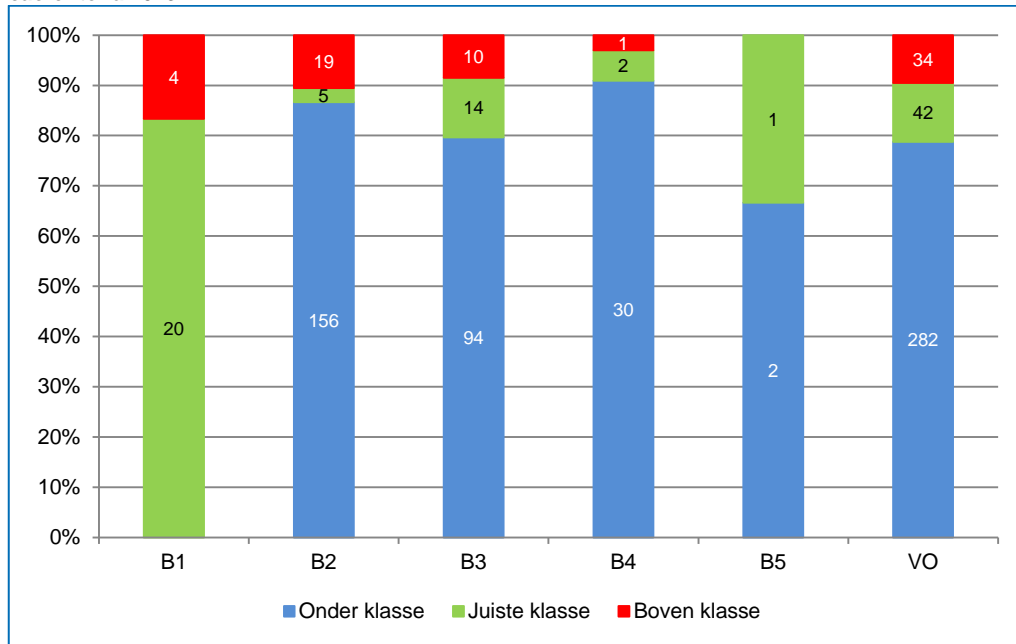
Figuur 3.4 Boxplot bezoldiging bestuurders vo 2012 per cao-schaal 2013

3.3 Virtuele overschrijdingen onder bestuurders in het vo nader bekeken

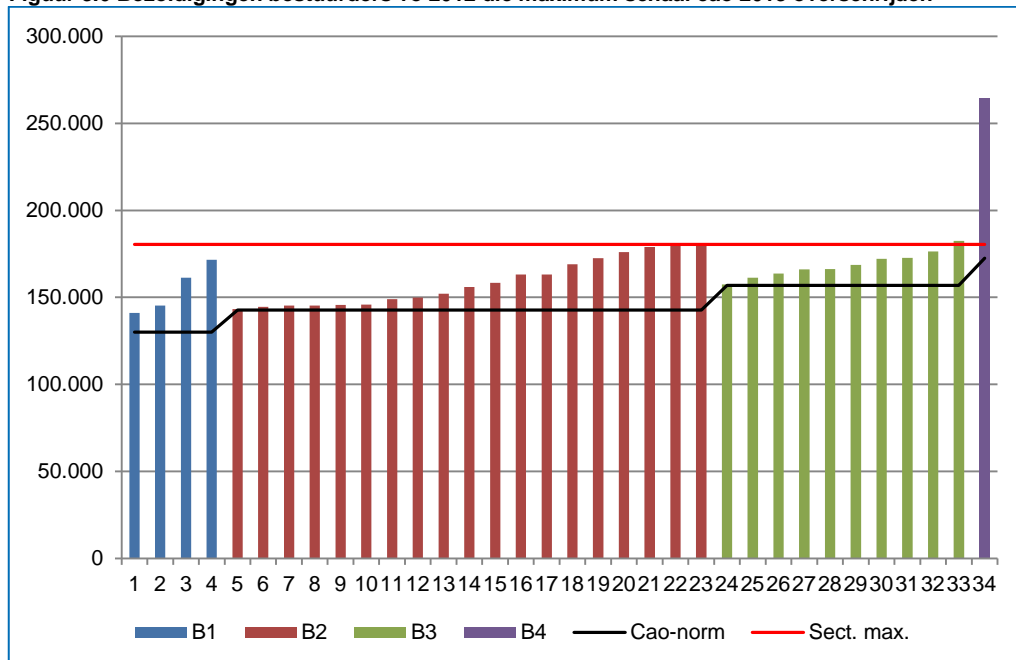
In het kader van de WNT zijn de virtuele overschrijdingen van de normen het meest interessant. **Figuur 3.5** laat per cao-schaal zien in welke mate de bestuurders met hun bezoldiging in de juiste schaal vallen volgens de cao-criteria. De getallen binnen de staven geven de absolute aantallen weer. Schaal B1 kent relatief de meeste 'overschrijders' (17%); hoe verder de schaal oploopt des te lager het *aandeel* virtuele overschrijdingen. Voor het gehele vo-bestand geldt dat negen procent van de bezoldigde bestuurders (34 bestuurders) in 2012 een vergoeding ontving die boven het maximum van hun schaal lag. Het overgrote merendeel (79%) ontvangt echter een bezoldiging die lager ligt dan op basis van de cao-criteria verwacht kan worden. Daarbij moet worden opgemerkt dat de cao bestuurders vo geen minimumbedragen kent voor de schalen en dat de bestuurders die 'onder de cao-klasse' vallen, strikt genomen ook in de juiste klasse zitten.

Figuur 3.5 Mate waarin de bezoldiging bestuurders vo 2012 overeen komt met de juiste klasse obv. de cao-criteria 2013

Als nader wordt ingezoomd op de individuele 'overschrijders' per cao-schaal, ontstaat het beeld zoals weergegeven in **Figuur 3.6**. Daaruit komt naar voren dat B2 weliswaar de meeste 'overschrijders' heeft, maar dat een deel ervan een *bescheiden* 'overschrijding' betreft. Schaal B4 kent slechts één 'overschrijding', maar deze is tevens de enige die fors boven het sectorale maximum uitkomt.

Figuur 3.6 Bezoldigingen bestuurders vo 2012 die maximum schaal cao 2013 overschrijden*

*Geen enkele virtuele overschrijding in het vo is ontstaan door het toepassen van een correctie op omvang dienstverband) of het aantal maanden dat men in dienst was in 2012. De 'overschrijding' in klasse B4 valt hoger uit wegens het toepassen van een correctie, maar ook zonder deze is sprake van een 'overschrijding' van de norm met een bezoldiging van € 211.716.

De bedragen waarmee de schalen worden 'overschreden' zijn weergegeven in **Tabel 3.3**. De gemiddelde 'overschrijding' per bestuurder is met €92.213 het hoogst in schaal B4, waarbij het echter om slechts één persoon gaat. Daarna volgt B1 met een 'overschrijdingsbedrag' van

€ 24.750, waarbij slechts vier bestuurders zijn gemoeid. Schaal B2 valt op vanwege het grootste aantal bestuurders die een bezoldiging ontvangen die boven de cao-norm ligt en vanwege het hoogste gemiddelde aantal 'overschrijders' per bestuur (1,36).

Tabel 3.3 Gemiddelde virtuele overschrijding cao-schaal vo en aantal bezoldigde bestuurders en besturen*

Cao-schaal	Gemiddelde 'overschrijding' schaal €	Bestuurders met een bezoldiging boven de cao-schaal		Besturen met 'overschrijdingen'	Gemiddelde per bestuur
		Aantal	Percentage		
Schaal B1	24.750	4	17%	4	1,00
Schaal B2	16.012	19	11%	14	1,36
Schaal B3	11.741	10	8%	9	1,11
Schaal B4	92.213	1	3%	1	1,00
Schaal B5	-	0	-	0	-
Totaal	18.025	34	9%	28	1,21

*De gemiddelde 'overschrijdingsbedragen' betreffen de bezoldiging van bestuurders, dat wil zeggen inclusief pensioenbijdrage en bonus.

Uit **Figuur 3.6** kwam al naar voren dat het aantal virtuele overschrijdingen van het sectoraal maximum vanuit de WNT (€ 180.346) zeer bescheiden is in het vo. **Tabel 3.4** gaat nader in op de twee 'overschrijdingen' van het sectoraal maximum: één in B3 en één in B4. Het gemiddelde bedrag waarmee het sectoraal maximum wordt 'overschreden' is voor het gehele vo € 43.222.

Tabel 3.4 Gemiddelde virtuele overschrijding sectoraal maximum vo en aantal bezoldigde bestuurders en besturen*

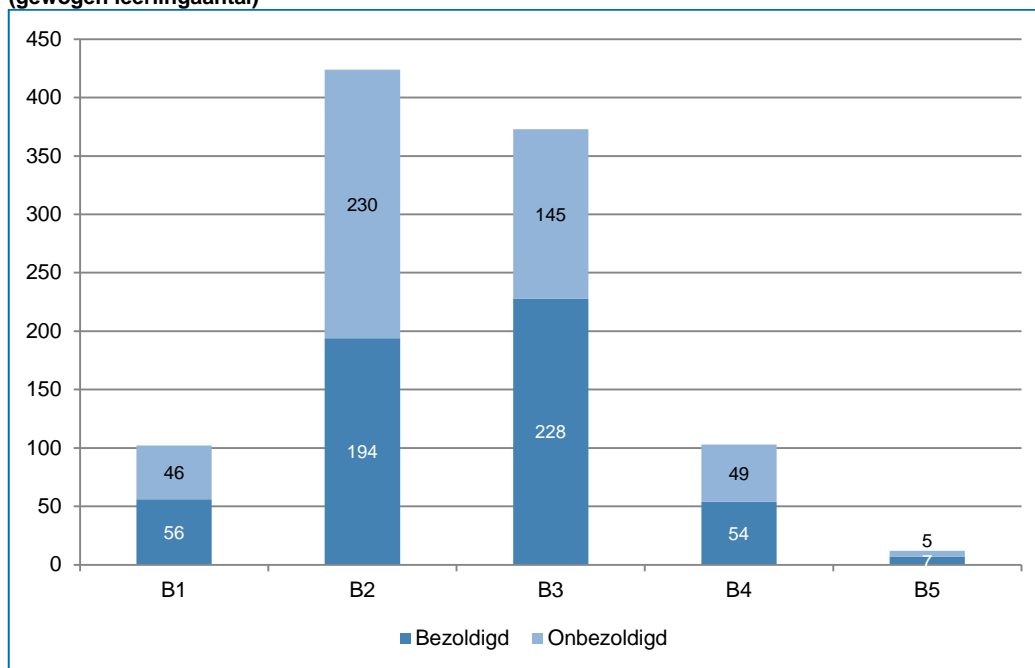
Cao-schaal	Gemiddelde 'overschrijding' sectoraal max. €	Bestuurders met een bezoldiging boven de cao-schaal		Besturen met 'overschrijdingen'
		Aantal	Percentage	
Schaal B1	-	0	-	--
Schaal B2	-	0	-	-
Schaal B3	2.145	1	1%	1
Schaal B4	84.299	1	3%	1
Schaal B5	-	0	-	-
Totaal	43.222	2	1%	2

*De gemiddelde 'overschrijdingsbedragen' betreffen de bezoldiging van bestuurders, dat wil zeggen inclusief pensioenbijdrage kostenvergoeding en bonus.

3.4 Toezichthouders in het vo

Een fors deel van de toezichthouders in het vo voert hun taak onbezoldigd uit. In het gehele vo gaat het om 47 procent, voor zover bekend. Daarbij zijn verschillen per cao-schaal te onderscheiden; maar in tegenstelling tot het po lijkt er geen verband te zijn tussen het aandeel onbezoldigde toezichthouders en de schaal. Aannemelijk is echter dat het juist de instellingen zonder bezoldigde Raden van Toezicht zijn die de bezoldiging van hun toezichthouders niet hebben gerapporteerd. Dit leidt tot een onderschatting van het aandeel onbezoldigde toezichthouders. Relatief gezien kent schaal B2 de meeste onbezoldigde toezichthouders (54%), terwijl B3 relatief de minste kent (39%).

Figuur 3.7 Verdeling bezoldigde en onbezoldigde toezichthouders po per cao-schaal obv. criteria cao (gewogen leerlingaantal)*

* Voor schaal B5 geldt dat er 5 onbezoldigde toezichthouders in het bestand zijn gevonden en 7 bezoldigde toezichthouders.

Voor de toezichthouders geldt vanaf 1 januari 2013 een richtlijn voor de bezoldiging van maximaal 7,5 procent van het *sectoraal maximum* voor de voorzitters (€ 13.526) en maximaal 5 procent van het sectoraal maximum voor de overige leden (€ 9.017). Tabel 3.5 geeft een samenvatting van de bezoldigingen van de toezichthouders in het voortgezet onderwijs in 2012. Over de gehele sector bezien is in 2012 een gemiddelde bezoldiging van € 3.783 toegekend aan de toezichthouders. Als wordt ingezoomd op de gemiddelde bedragen per schaal, komt daar geen duidelijke lijn uit naar voren. Toezichthouders in schaal B5 hebben gemiddeld de hoogste bezoldiging ontvangen en die in B1 en B4 de laagste.

Tabel 3.5 Bezoldigde toezichthouders vo en gemiddelde bezoldiging (2012)*

Cao-schaal	Aantal toezichthouders	Aantal bezoldigde toezichthouders	Gemiddelde bezoldiging €	'Overschrijdingen'***	Gemiddelde 'overschrijding' €
Schaal B1	102	56	3.619		
Schaal B2	424	194	3.882	7	3.793
Schaal B3	373	228	3.758	2	5.974
Schaal B4	103	54	3.611		
Schaal B5	12	7	4.504		
Totaal	1.014	539	3.783	9	4.278

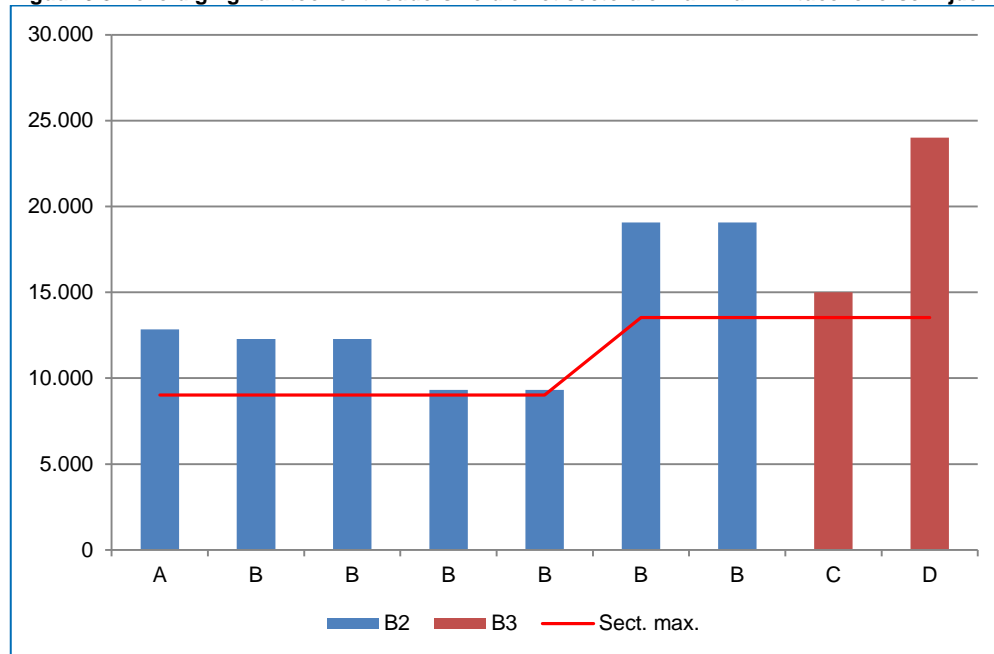
* Bezoldiging voor toezichthouders is *niet* gecorrigeerd voor omvang contract (fte), wel voor het aantal maanden in dienst in 2012. Een toezichthouder wordt als bezoldigd beschouwd indien de bezoldiging hoger is dan het maximum-vrijwilligerstoelage van € 1.500 per jaar. Indien alleen de totale bezoldiging voor het gehele RvT bekend was is dit bedrag gedeeld door het aantal toezichthouders.

**Hierbij is voor de voorzitters een andere grens genomen (7,5% sectorale maximum) dan voor de leden (5% sectorale maximum). Indien onbekend was wie de voorzitter is, is degene met de hoogste bezoldiging binnen de RvT als voorzitter aangemerkt en de overige toezichthouders als lid.

Als wordt gekeken naar de virtuele overschrijdingen, komen in totaal negen toezichthouders boven de grens van € 13.526 c.q. € 9.017 uit. Zeven daarvan vallen in schaal B2. De overige twee vallen in schaal B3 en kennen gemiddeld een hogere 'overschrijdingsbedrag' dan de 'overschrijders' in schaal B2. Deze 'overschrijdingen' zijn weergegeven in **Figuur 3.8**. Hieruit komt naar voren dat de

negen virtuele overschrijdingen over drie besturen zijn verdeeld: één bestuur heeft zes toezichthouders met een hogere bezoldiging dan de richtlijn aangeeft. Aangezien van deze RvT er twee zijn met een hoogste bezoldiging die exact even hoog zijn, is voor beide personen gekeken naar het maximum dat geldt voor de voorzitter. Verder valt op dat van de tien 'overschrijdingen' er vier een voorzitter betreft en vijf een lid van de RvT.

Figuur 3.8 Bezoldiging van toezichthouders vo die het sectorale maximum virtueel overschrijden*

*Bezoldiging voor toezichthouders is *niet* gecorrigeerd voor omvang contract (fte), wel voor het aantal maanden in dienst in 2012. De namen van de betreffende bevoegde gezagen zijn vervangen door letters.

4 Middelbaar beroepsonderwijs

4.1 Inleiding

In 2012 waren er in het mbo 66 instellingen⁸ (inclusief 10 instellingen voor groen onderwijs⁹). Van 62 instellingen (94%) hebben we de gegevens ontvangen, van 60 daarvan bleek de informatie bruikbaar. De geanalyseerde instellingen beschikken in totaal over 120 bestuurders en 365 toezichthouders. Het mbo had weliswaar voor 2012 al een beloningscode, maar deze voldeed niet aan de ministeriële regeling voor de beloning van topfunctionarissen in het mbo. Daarom is voor de analyse van de bezoldigingen in het mbo de bezoldigingscode voor 2013 als uitgangspunt genomen, aangezien deze daar wel aan voldoet. Vervolgens is aan de hand van de sectorale maxima geldend in 2013 en 2012, de code per klasse teruggerekend voor 2012 op basis waarvan we virtuele overschrijdingen hebben berekend. De maximale bezoldiging in de hoogste klasse in de bezoldigingscode van het mbo is 195.459, dit maximum is gelijk gesteld aan de maximale sectorale norm geldend voor het mbo in 2012.

De mbo-instellingen zijn in drie bezoldigingsklassen ingedeeld op basis van het aantal deelnemers¹⁰. In **Tabel 4.1** is aangegeven hoeveel mbo-instellingen met bezoldigde bestuurders (60) en bezoldigde toezichthouders (57) er in 2012 per klasse zijn. Opvallend is het kleine aantal besturen dat ten opzichte van klasse 1 en klasse 2, in de klasse 3 valt. Gemiddeld beschikt een instelling over twee bezoldigde bestuurders en ruim zes bezoldigde toezichthouders. De instellingen die volgens de bezoldigingscode in klasse 2 vallen, beschikken gemiddeld over de meeste bezoldigde bestuurders en toezichthouders, respectievelijk 2,3 en 6,5.

Tabel 4.1 Overzicht aantal bezoldigde bevoegd gezagen mbo in bestand met bezoldigingsgegevens (2012)*

Klasse	Indeling obv.		Gemiddeld aantal bezoldigde bestuurders	Instellingen bezoldigde RvT	Gemiddeld aantal bezoldigde toezichthouders
	gewogen deelnemers-aantal 2011	Instellingen bezoldigd bestuur			
Klasse 1	=< 8.000	30	1,8	27	6,4
Klasse 2	8.001 – 18.000	25	2,3	25	6,5
Klasse 3	>18.000	5	2,0	5	5,8
Totaal		60	2,0	57	6,4

*Bestuurders en toezichthouders met een bezoldiging die op of onder de maximale vrijwilligersbijdrage van € 1.500 vallen, worden beschouwd als onbezoldigd. Indien de vergoeding/beloning onbekend was maar de bestuurder/ toezichthouder door de instelling als onbezoldigd werd aangegeven, is de bezoldiging op € 0 gezet.

In dit hoofdstuk verdiepen we ons eerst nader in de bezoldigingen van de bestuurders in het mbo. In de paragraaf die daarop volgt richten we ons op de bestuurders die bezoldiging ontvangen die hoger dan de norm ligt. We sluiten het hoofdstuk af met een blik op de bezoldigingen van de toezichthouders in het mbo.

⁸ Bron: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (mei 2013). *Kerncijfers Onderwijs, Cultuur en Wetenschap 2008-2012*.

⁹ Bron: http://www.groenonderwijs.nl/feiten_cijfers_instellingen_kennisinstellingen.php#hao.

¹⁰ Er is een categoriale vo-instelling in het mbo-bestand opgenomen omdat het grootste aandeel van de leerlingen/deelnemers van deze instelling onderwijs op mbo-niveau geniet.

4.2 Bezoldigingen van bestuurders in het mbo

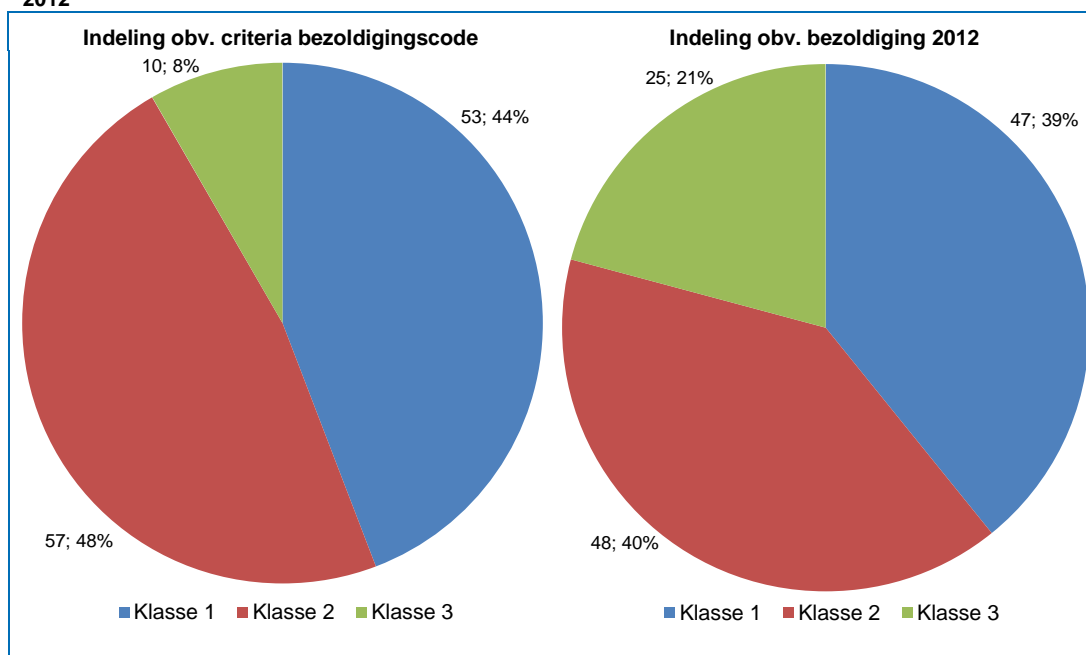
Alle bestuurders in het mbo zijn bezoldigd. **Tabel 4.2** laat de verdeling van bezoldigde bestuurders per klasse in het mbo zien. Zoals eerder gezien bij het aantal instellingen per klasse, zijn ook de meeste bestuurders in het mbo te vinden in klasse 1 en klasse 2 van de bezoldigingscode. Slechts acht procent van de bestuurders in het mbo behoort, op basis van het aantal deelnemers, in de hoogste klasse van de code.

Tabel 4.2 Maxima bedragen per klasse bezoldigingscode en gemiddelde bedragen bestuurders mbo (2012)

Klasse	Maximaal toegestane bezoldiging per klasse €	Aantal en aandeel bestuurders obv. klasse-indeling		Gemiddelde jaarlijkse bezoldiging €
		Aantal	Percentage	
		Klasse 1	157.817	
Klasse 2	176.636	57	48%	149.795
Klasse 3	195.459	10	8%	180.566
Totaal		120	100%	150.391

Hoe hoger de klasse des te hoger de maximaal toegestane bezoldiging, de gemiddelde jaarlijkse bezoldiging per klasse volgt deze lijn; gemiddeld worden de laagste bezoldigingen uitbetaald in klasse 1 en de hoogste in klasse 3.

Figuur 4.1 Indeling bezoldigde bestuurders mbo klassen, obv. de criteria in de code en obv. bezoldiging 2012

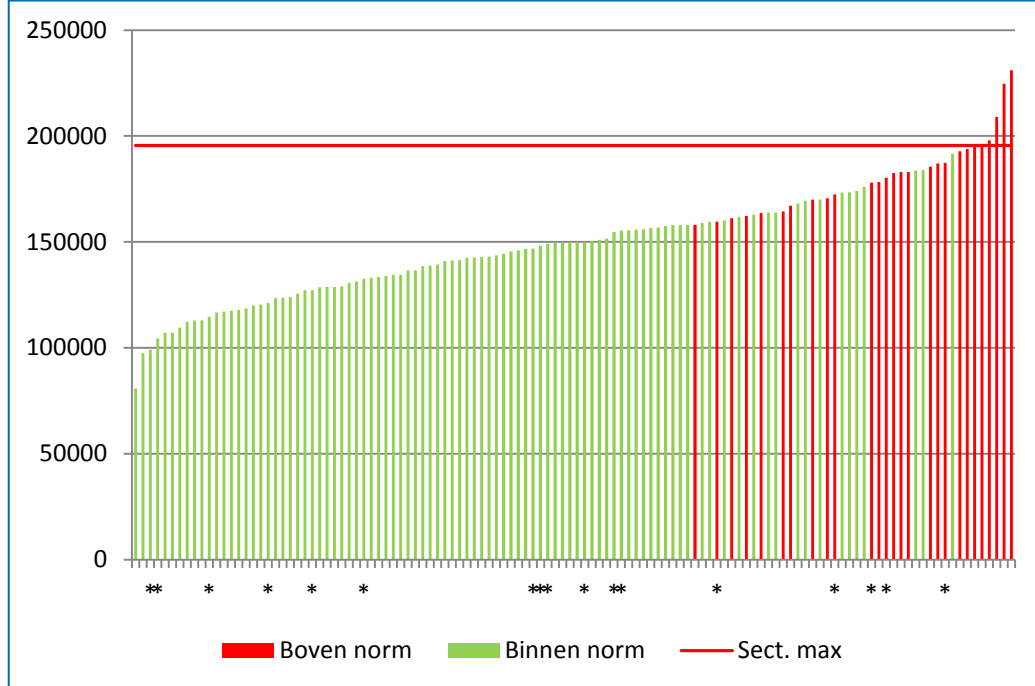

Zoals gezegd zit de meerderheid van de bestuurders op basis van de beloningscode in klasse 1 en klasse 2 (linker plaatje **Figuur 4.1**). Het rechter plaatje van **Figuur 4.1** laat zien hoe de bestuurders op basis van de bezoldiging die ze ontvangen, over de klassen zijn verdeeld zijn. Er is bij de toedeling rekening gehouden met de overlap tussen de klassen. De bestuurders zijn derhalve alleen aan een andere klasse toebedeeld als de bezoldiging daadwerkelijk (onder het minimum of boven het maximum) buiten hun eigen klasse viel. De grootste verschuiving na deze exercitie is te

zien in het aantal bestuurders dat in klasse 3 terecht komt. Dit zijn ongeveer evenveel bestuurders uit klasse 1 als klasse 2. De indeling van de bezoldigingscode leidt blijkbaar tot een geringe vulling van klasse 3, terwijl de indeling van de daadwerkelijke bezoldigingen de klasse voor een groot deel gelijk trekt.

Om beter zicht te krijgen op de hoogte van de bezoldigingen in het mbo zijn in de volgende figuur alle bezoldigingen van de geanalyseerde bestuurders in het mbo in oplopende volgorde opgenomen.

Figuur 4.2 Bezoldiging bestuurders mbo, binnen en boven de norm van de bezoldigingsklassen (2012)

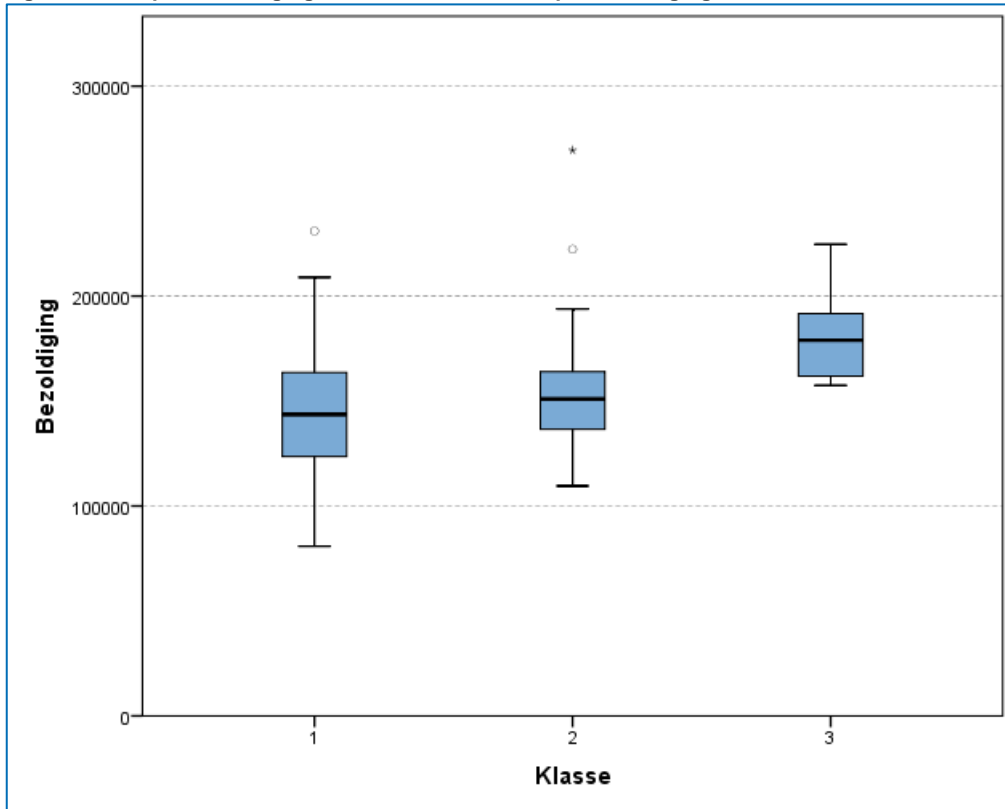
*Instellingen groen onderwijs. Deze vallen niet onder het ministerie van OCW, maar van Economische Zaken (Landbouw).

In **Figuur 4.2** is te zien dat de bezoldigingen vrij geleidelijk oplopen en dat alleen de hoogste bezoldigingen grote uitschieters laten zien.

Vervolgens is het interessant om de verdeling van de bezoldigingen binnen de klassen met elkaar te vergelijken. Daartoe is een boxplot gemaakt (voor een uitleg van boxplots zie Bijlage I). We zien in de boxplot dat de bezoldigingen van alle drie de klassen zich vrij geconcentreerd rond de mediaan bevinden. De middelste 50 procent van de bezoldigingen bevinden zich onder het maximum dat per klasse geldt (klasse 1 157.817; klasse 2 176.636; klasse 3 195.459). Wel blijkt een deel van de bestuurders dat zich in het hoogste kwartiel van klasse 1 bevindt, meer bezoldiging te ontvangen dan de bestuurders in het hoogste kwartiel in klasse 2.

De strepen en staarten van klasse 1 en klasse 2 zijn wel ongeveer even lang, oftewel de spreiding van de hoogte van de bezoldigingen boven en onder de middelste 50 procent is gelijk verdeeld. Bij klasse 3 is dat anders. Hier is de streep naar boven veel langer dan de streep naar beneden ('staart'). Zoals eerder geconstateerd hebben de bestuurders of een bezoldiging dicht bij de mediaan of ze schieten door naar boven. Een bezoldiging onderin klasse 3 komt niet vaak voor, de bovenkant van de schaal wordt vaker opgezocht.

Figuur 4.3 Boxplot bezoldiging bestuurders mbo 2012 per bezoldigingsklasse 2013

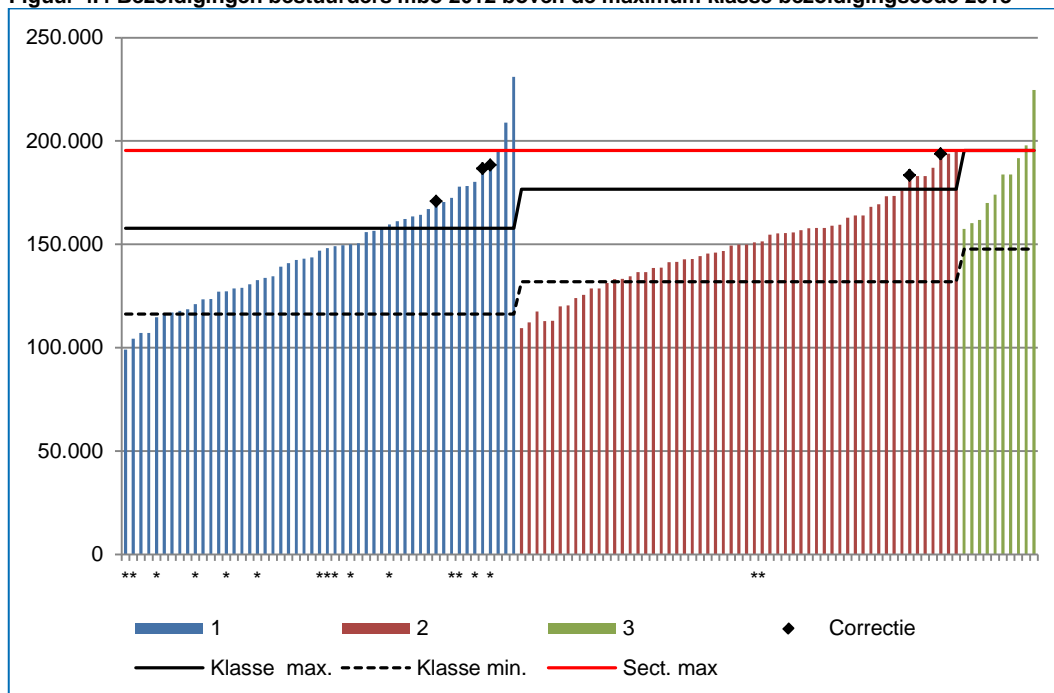
4.3 Virtuele overschrijdingen onder bestuurders in het mbo nader bekeken

Ondanks dat de WNT in het jaar van onze analyse nog niet van kracht is, is het meest interessant om de huidige , virtuele overschrijders nader te onderzoeken om zodoende in de komende jaren de ontwikkeling in daadwerkelijke overschrijdingen te kunnen monitoren. In het mbo ontvangen in 2012 29 bestuurders een bezoldiging die hoger ligt dan de norm (teruggerekend vanaf de norm van 2013). In absolute en relatieve aantallen komen deze hoge bezoldigingen het vaakst voor in klasse 1. De boxplot liet al zien dat een deel van de bezoldigde bestuurders in het hoogste kwartiel van klasse 1 meer bezoldiging ontvangen dan de bestuurders uit het hoogste kwartiel in klasse 2. Relatief gezien komen ook de minste virtuele overschrijdingen voor in klasse 2.

Wel zijn er een aantal bestuurders in klasse 2 dat een hogere bezoldiging ontvangt dan de best betaalde bestuurder in klasse 1. Een boxplot kijkt naar de spreiding van de meest voorkomende bezoldigingen. Er zijn dus hogere bezoldigingen in klasse 2 alleen zijn dit er niet zoveel en worden ze niet tot het hoogste kwartiel gerekend, maar zijn als uitbijter in de figuur meegenomen.

Deze uitschieters zijn wel te zien in **Figuur 4.4**. Omdat er per klasse een andere minimum en maximum bezoldiging geldt, kunnen we in de volgende figuur zien hoe de bezoldigingen zich per klasse tot elkaar en tot de geldende norm per klasse verhouden.

Figuur 4.4 Bezoldigingen bestuurders mbo 2012 boven de maximum klasse bezoldigingscode 2013*

*Instellingen groen onderwijs. Deze vallen niet onder het ministerie van OCW, maar van Economische Zaken (Landbouw).

**Met 'correctie' wordt bedoeld dat als gevolg van het hanteren van een correctiefactor (voor aantal maanden in dienst in 2012 en/of omvang dienstverband) de betreffende bezoldiging boven het maximum van de geldende norm per klasse uit komt.

De vijf instellingen voor groen-onderwijs die de norm overschrijden zitten allemaal in klasse 1. Een van deze 'overschrijdingen' is gecorrigeerd naar dienstverband.

Ook is te zien dat zowel in klasse 1 als in klasse 2 een aantal bestuurders een bezoldiging onder het minimum ontvangt, in klasse 3 is dit niet het geval. De rode, bovenste lijn is de geldende sectorale maximum in het mbo, in dit geval ook de bovengrens van klasse 3.

In de volgende tabel staan de kengetallen van de bestuurders die een bedrag boven het geldende maximum hebben ontvangen in cijfers onder elkaar. Klasse 1 telt de meeste en gemiddeld hoogste 'overschrijdingen', deze vinden plaats in veertien verschillende besturen. Over de gehele sector bezien heeft elk bestuur dat fictief in de overschrijding gaat, er gemiddeld 1,5.

Tabel 4.3 Gemiddelde virtuele overschrijding van de bezoldiging 2012 boven de klasse bezoldigingscode mbo 2013 en aantal bezoldigde bestuurders en besturen*

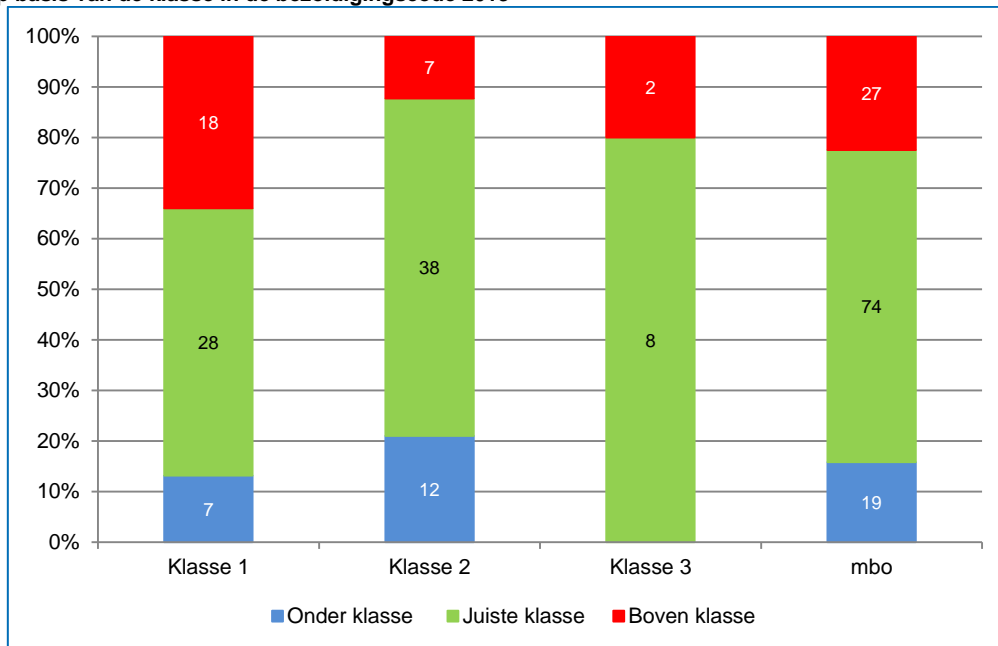
Klasse	Gemiddelde 'overschrijding' klasse-norm €	Bestuurders met een bezoldiging boven de klasse-norm		Besturen met 'overschrijdingen'	Gemiddeld per bestuur
		Aantal	Percentage		
Klasse 1	19.614	18	34%	14	1,3
Klasse 2	11.687	7	12%	4	1,8
Klasse 3	15.848	2	20%	2	1
Totaal	17.280	27	23%	20	1,5

*De gemiddelde 'overschrijdingsbedragen' betreffen de bezoldiging van bestuurders, dat wil zeggen inclusief pensioenbijdrage, kostenvergoeding en bonus.

Het aandeel van de bestuurders dat op basis van de uitgekeerde bezoldiging al dan niet in de juiste klasse valt zoals afgesproken in de bezoldigingscode is te zien in **Figuur 4.5**. Er is gekeken naar de fictieve over- en onderschrijdingen per klasse. Van de bestuurders in klasse 1 blijkt een derde

(minimaal) een klasse hoger bezoldigd te worden dan op basis van de code verwacht mag worden. In klasse 2 blijkt 21 procent van de bestuurders een klasse lager te zijn ingedeeld op basis van hun bezoldiging. In klasse 3 zitten blijkbaar geen bestuurders die minder dan het geldende minimum uit die klasse ontvangen, wel ontvangen twee bestuurders meer dan de maximale norm. Als naar de sector als geheel wordt gekeken, bevindt bijna een kwart van de bestuurders in het mbo zich op basis van zijn bezoldiging in een te hoge bezoldigingsklasse. Negentien bestuurders komen op basis van hun bezoldiging in een lagere klasse uit dan waar zij zich op basis van het aantal deelnemers hadden mogen bevinden.

Figuur 4.5 Mate waarin de bezoldiging van de bestuurders mbo 2012 overeen komt met de juiste schaal op basis van de klasse in de bezoldigingscode 2013

Als we het sectorale maximum bekijken, neemt het aantal virtuele overschrijdingen met twee derde af. Logischerwijs blijven de twee bestuurders met de hoogste bezoldiging in klasse 3 staan omdat het maximum van de klasse gelijkgesteld is aan het sectorale maximum. In klasse 1 worden dan nog twee bestuurders met een hogere bezoldiging dan het sectorale maximum geteld en in klasse 2 nog een. Nog steeds komen gemiddeld de hoogste 'overschrijdingen' voor in klasse 1.

Tabel 4.4 Gemiddelde virtuele overschrijding 2012 sectoraal maximum mbo 2013 en aantal bezoldigde bestuurders en besturen*

Klasse	Gemiddelde 'overschrijding' sectorale norm	Bestuurders met een bezoldiging boven de sectorale norm		Besturen met 'overschrijdingen'
		Aantal	Percentage	
Klasse 1	24.518	2	4%	2
Klasse 2	641	1	2%	1
Klasse 3	15.848	2	20%	2
Totaal	16.274	5	4%	5

*De gemiddelde 'overschrijdingsbedragen' betreffen de bezoldiging van bestuurders, dat wil zeggen inclusief pensioenbijdrage, kostenvergoeding en bonus.

Zoals gezegd zijn er ook virtuele *onderschrijders* in het mbo. In klasse 1 zijn dat er zeven (14% van alle bestuurders in deze klasse) en in klasse 2 zijn dat er twaalf (21% van alle bestuurders in deze klasse). Gemiddeld krijgen de 'onderschrijders' in klasse 1 een kleine 15.000 euro per jaar minder

betaald dat zij volgens het geldende minimum zouden mogen ontvangen. Ook de onderschrijders zijn verdeeld over verschillende besturen.

Tabel 4.5 Gemiddelde virtuele onderschrijving 2012 klasse-norm mbo 2013 en aantal bezoldigde bestuurders en besturen*

Klasse	Gemiddelde 'onderschrijving' klasse-norm €	Bestuurders met een bezoldiging onder de klasse-norm		Besturen met 'onderschrijvingen'	Gemiddeld per bestuur
		Aantal	Percentage		
		Klasse 1	14.743		
Klasse 2	11.649	12	21%	10	1,2
Klasse 3	-	-	-	-	-
Totaal	12.789	19	16%	15	1,3

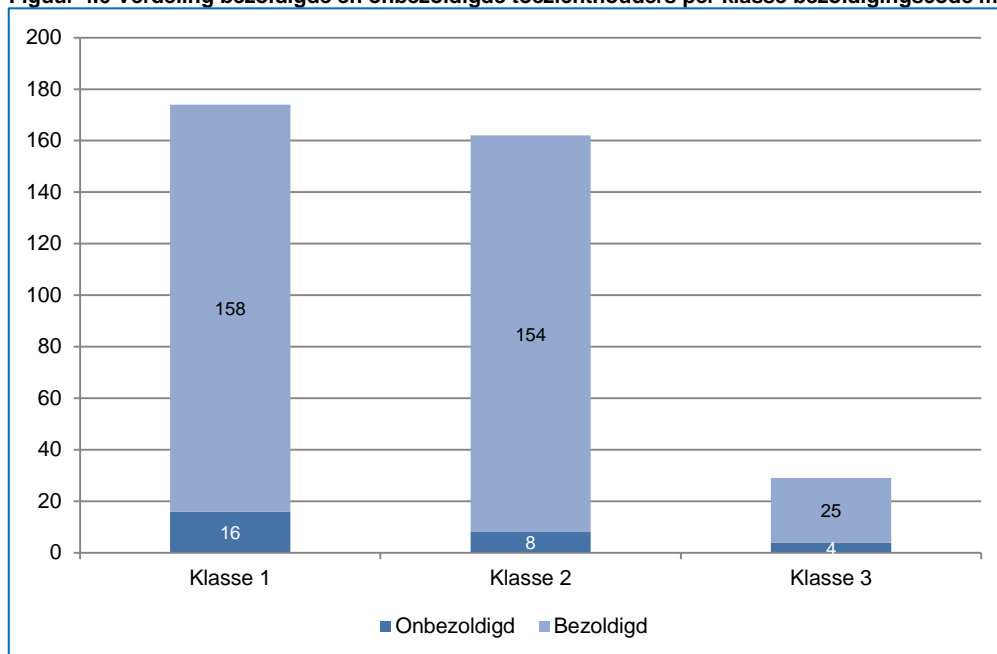
*De gemiddelde 'onderschrijdingsbedragen' betreffen de bezoldiging van bestuurders, dat wil zeggen inclusief pensioenbijdrage, kostenvergoeding en bonus.

4.4 Toezichthouders in het mbo

Voor de toezichthouders wordt gekeken naar hun bezoldiging ten opzichte van de maximale sectorale norm. De voorzitter van de Raad van Toezicht mag maximaal 7,5 procent van de maximale norm ontvangen en een lid van de Raad, 5 procent. In het mbo komt dit neer op € 14.659 c.q. € 9.773 per jaar.

In tegenstelling tot de bestuurders zijn er wel onbezoldigde toezichthouders in het mbo (zie **Figuur 4.6**).

Figuur 4.6 Verdeling bezoldigde en onbezoldigde toezichthouders per klasse bezoldigingscode mbo

Het aantal onbezoldigde toezichthouders neemt af naarmate de klasse stijgt. Relatief gezien zijn er echter in klasse 3 vrij veel onbezoldigde toezichthouders (14% t.o.v. 9% in klasse 1 en 5% in klasse 2).

Hoe de bezoldiging verdeeld is per klasse is af te lezen in **Tabel 4.6**. Gemiddeld ontvangen toezichthouders 4.500 euro per jaar in klasse 1, een kleine 6.000 euro in klasse 2 en 6.500 euro in klasse 3. In klasse 1 wordt eenmaal een bedrag betaald dat, marginaal, boven het maximum uitkomt. De bezoldigingen voor toezichthouders in het mbo kennen dus een gelijkmatige verdeling naar klasse en blijven binnen de gestelde sectorale normen.

Tabel 4.6 Bezoldigde toezichthouders en hun gemiddelde bezoldiging (2012)*

Klasse	Aantal toezicht-houders	Aantal bezoldigde toezicht-houders		Gemiddelde bezoldiging €	Toezichthouders met een bezoldiging boven klasse-norm**		Gemiddelde 'overschrijding' €
					Aantal	Percentage	
Klasse 1	174	158		4.519	1	0,6%	161
Klasse 2	162	154		5.854			
Klasse 3	29	25		6.554			
Totaal	365	337		5.280	1	0,3%	161

*Bezoldiging voor toezichthouders is *niet* gecorrigeerd voor omvang contract (fte) in 2012. Een toezichthouder wordt als bezoldigd beschouwd indien de bezoldiging hoger is dan het maximum-vrijwilligerstoelage van € 1.500 per jaar. Indien alleen de totale bezoldiging voor het gehele RvT bekend was is dit bedrag gedeeld door het aantal toezichthouders.

**Hierbij is voor de voorzitters een andere grens genomen (7,5% sectorale maximum) dan voor de leden (5% sectorale maximum). Degene met de hoogste bezoldiging binnen de RvT is als voorzitter aangemerkt, de overige toezichthouders als lid.

5 Hoger beroepsonderwijs

5.1 Inleiding

In 2012 zijn er 40 hbo-instellingen¹¹ (inclusief 5 instellingen in het groen-onderwijs¹²). Er hebben in het hbo 36 instellingen (inclusief 2 instellingen groen onderwijs) gegevens aangeleverd (93%). De indeling naar klasse gebeurt in het hbo op basis van het aantal studenten dat staat ingeschreven, de hoogte van het totale budget en het aantal sectoren waarin onderwijs wordt verzorgd¹³.

Tabel 5.1 Criteria voor indeling bezoldigingen per klasse bezoldigingscode hbo (2013)

Klasse	Studenten	Budget*	Sector
Klasse 1	0 < 1.250	< 15.000	1
Klasse 2	1.250 < 4.000	15.000 < 45.000	2
Klasse 3	4.000 < 20.000	45.000 < 150.000	3
Klasse 4	20.000 ≥	150.000 ≥	≥ 4

*Budget x €1.000.

Op basis van de zojuist genoemde criteria ziet de verdeling naar klasse er in het hbo als volgt uit.

Tabel 5.2 Overzicht aantal bezoldigde bevoegd gezagen hbo in bestand met bezoldigingsgegevens (2012)*

Klasse	Instellingen bezoldigd bestuur	Gemiddeld aantal		
		bezoldigde bestuurders	Instellingen bezoldigde RvT	
Klasse 1	10	1,7	9	5,3
Klasse 2	8	2,1	7	6,6
Klasse 3	8	2,1	8	6,6
Klasse 4	10	2,8	10	6,0
Totaal	36	2,2	34	6,1

*Bestuurders en toezichhouders met een bezoldiging die op of onder de maximale vrijwilligersbijdrage van € 1.500 vallen, worden beschouwd als onbezoldigd. Indien de vergoeding/beloning onbekend was maar de bestuurder/ toezichhouder door de instelling als onbezoldigd werd aangegeven, is de bezoldiging op € 0 gezet.

Klasse 4 is het grootst, maar overall gezien zijn de instellingen in vrijwel gelijke mate verdeeld over de klassen. Hoe hoger de klasse, des te meer bestuurders er gemiddeld per instelling aan het roer staan. De instellingen in klasse 1 beschikken gemiddeld over minder dan twee bestuurders, terwijl instellingen in klasse 4 bijna drie bestuurders gemiddeld in de organisatie hebben.

Ook de verdeling van besturen met bezoldigde toezichhouders is in het hbo redelijk verdeeld over de vier klassen. Hier geldt ook dat klasse 4 de meeste instellingen kent. Wel zijn er gemiddeld minder (bezoldigde) toezichhouders in instellingen die tot klasse 4 behoren dan instellingen die in klasse 2 en 3 zijn ingedeeld.

¹¹ Bron: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (mei 2013). *Kerncijfers Onderwijs, Cultuur en Wetenschap 2008-2012*.

¹² Bron: http://www.groenonderwijs.nl/feiten_cijfers_instellingen_kennisinstellingen.php#hao.

¹³ Inwerkingstredingsdatum 1-1-2-13.

5.2 Bezoldigingen van bestuurders in het hbo

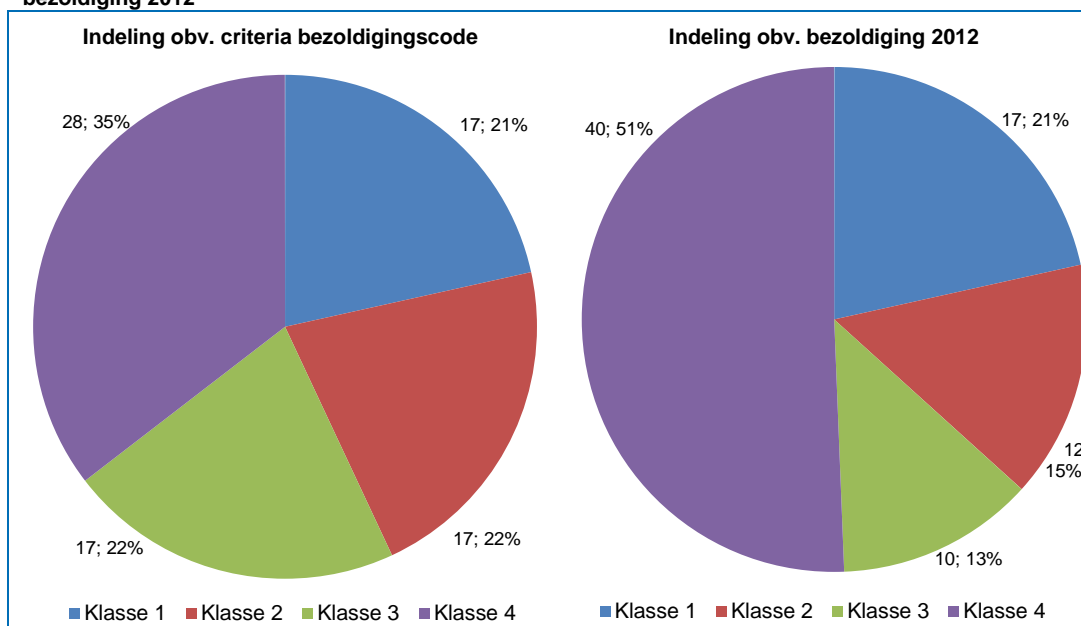
Net zoals in het mbo, zijn er ook in het hbo geen onbezoldigde bestuurders. De meeste bestuurders in het hbo bevinden zich in klasse 4 (35%), de rest van de bestuurders zijn gelijk verdeeld over de overige klassen (allemaal 22%). Hoe hoger de klasse des te hoger de gemiddelde jaarlijkse bezoldiging. De gemiddelde bezoldigingen in de klassen 3 en 4 liggen vrij hoog en komen net onder de maximaal toegestane bezoldiging.

Tabel 5.3 Maxima bedragen per klasse bezoldigingscode en gemiddelde bedragen bestuurders hbo

Klasse	Max. toegestane bezoldiging €	Bestuurders		Gemiddelde jaarlijkse bezoldiging €
		Aantal	Percentage	
Klasse 1	147.292	17	22%	127.986
Klasse 2	161.860	17	22%	143.466
Klasse 3	177.868	17	22%	174.179
Klasse 4	195.459	28	35%	192.188
Totaal		79	100%	164.012

In hoeverre er verschillen zijn in de verdeling naar klasse als dit gedaan wordt op basis van de instellingscriteria (studenten, budget, sectoren onderwijs) of op basis van de hoogte van de bezoldiging is te zien in **Figuur 5.1**.

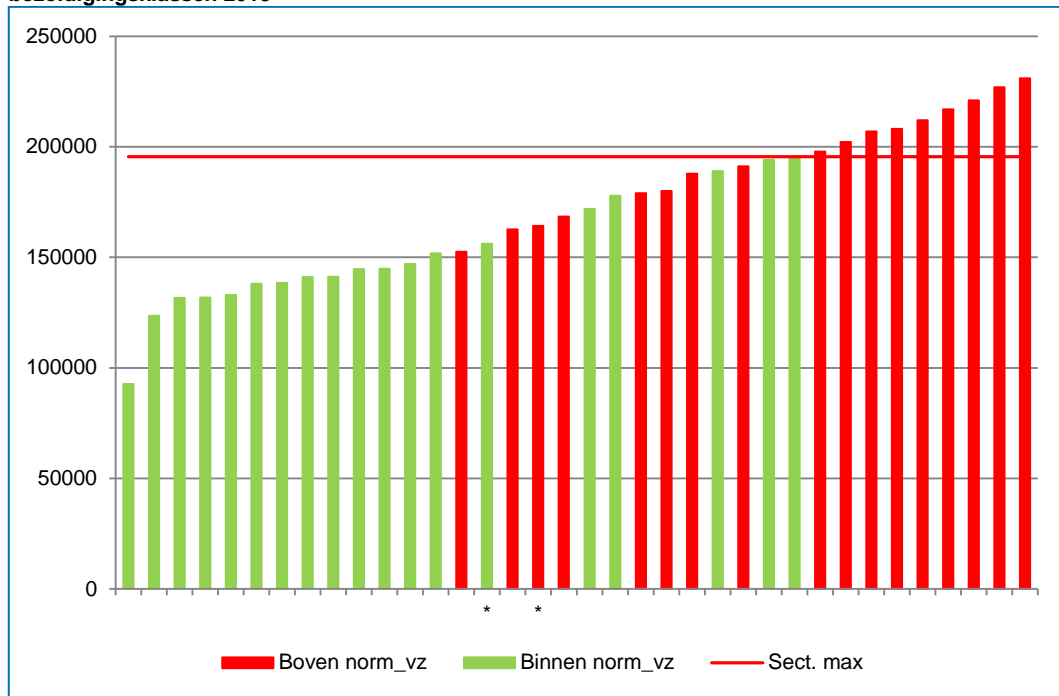
Figuur 5.1 Indeling bezoldigde bestuurders hbo per klasse, obv. de criteria in de code en obv. bezoldiging 2012

In het linker plaatje van **Figuur 5.1** is de verdeling volgens de hbo-code weergegeven. De grootste groep bestuurders zit in klasse vier, de overige bestuurder zijn gelijk verdeeld over de klasse 1 tot en met 3. Wanneer we de daadwerkelijke bezoldigingen als uitgangspunt nemen (rechter plaatje **Figuur 5.1**) en dezelfde minima en maxima uit de code aanhouden, wordt de verdeling schever. In dat geval zit de helft van de bestuurders in de hoogste klasse. Klasse 1 blijft qua omvang gelijk. Een groot deel van de bestuurders uit klasse 2 en 3 komt nu in klasse 4 terecht.

Hoe de individuele bezoldigingen in het hbo verdeeld zijn, is in de volgende figuur te zien. Omdat er in het hbo een verschil is gemaakt in voorzitters en leden van het College van bestuur, hebben we dit in twee aparte plaatjes weergegeven. In **Figuur 5.2** zijn de bezoldigingen van de voorzitters van de besturen weergegeven en in **Figuur 5.3** zijn de bezoldigingen van de leden van het College van bestuur opgenomen.

Figuur 5.2 Bezoldiging voorzitters besturen hbo 2012, binnen en boven de norm van de bezoldigingsklassen 2013

*Instellingen groen onderwijs. Deze vallen niet onder het ministerie van OCW, maar van Economische Zaken (Landbouw).

De bezoldigingen van de voorzitters van besturen in het hbo kent een vrij geleidelijk verloop. Naarmate de bezoldigingen hoger worden, neemt de stijging tussen de bezoldigingen wel sneller toe. Het verschil tussen de laagste bezoldiging en de hoogst is ook vrij groot. Het sectorale maximum is vastgesteld op €195.459, daar gaan negen voorzitters van bestuur over heen.

Figuur 5.3 Bezoldiging leden besturen hbo 2012, binnen en boven de norm van de bezoldigingsklassen 2013

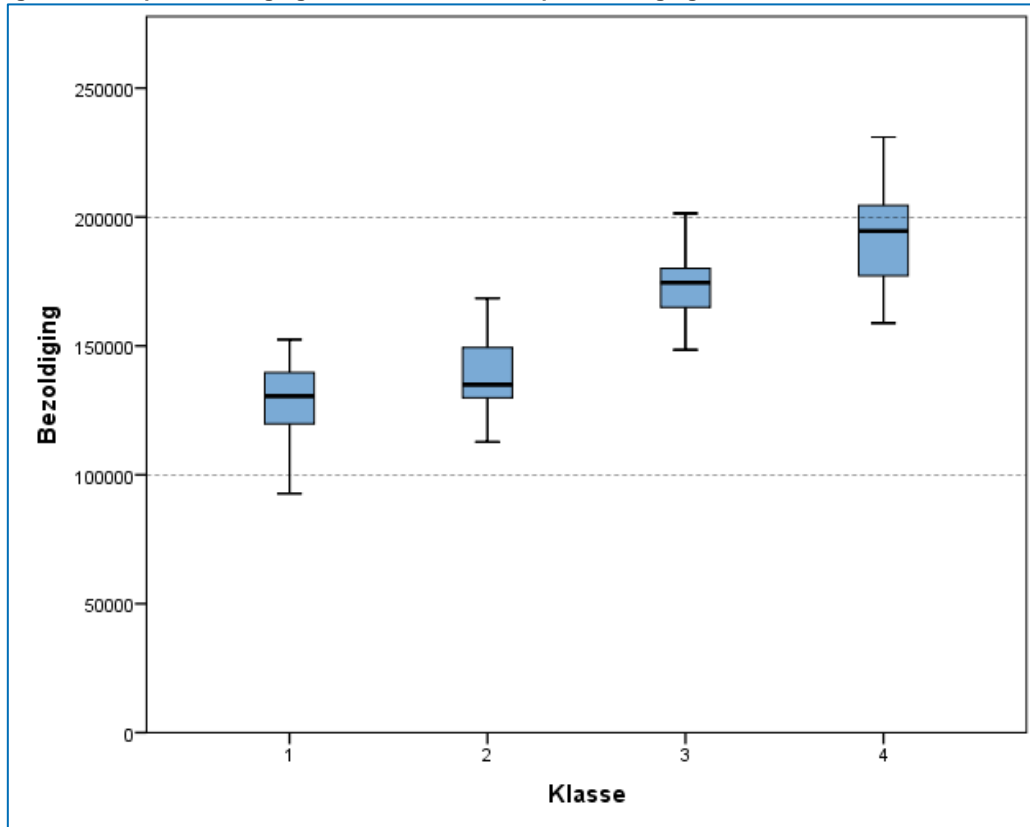

*Instellingen groen onderwijs. Deze vallen niet onder het ministerie van OCW, maar van Economische Zaken (Landbouw).

De bezoldigingen van de leden van bestuur laten een wat grilliger verloop zien. Het verschil in de laagste en hoogste bezoldiging is groter dan bij de voorzitters te zien was. Zeven bestuursleden ontvangen een hogere bezoldiging dan het sectorale maximum.

De spreiding van de bezoldigingen *binnen* de klassen is te zien in de navolgende boxplot. Klasse 3 kent een vrij geconcentreerde spreiding van bezoldigingen, in klasse 4 liggen de bezoldigingen wat verder uiteen. Verder is de opbouw van de klassen oplopend en zijn er weinig echte uitschieters. Alleen in klasse 1 is de staart langer dan de streep, in klasse 4 is het andersom. De bezoldigingen in klasse 1 liggen dus meer bij het minimum van de klasse en de bezoldigingen in klasse 4 neigen meer naar het plafond van de klasse. De mediaan van klasse vier (middelste meting) ligt ook net onder 200.000 euro, terwijl de maximaal toegestane bezoldiging in het hbo 195.459 euro is.

Figuur 5.4 Boxplot bezoldiging bestuurders hbo 2012 per bezoldigingsklasse 2013

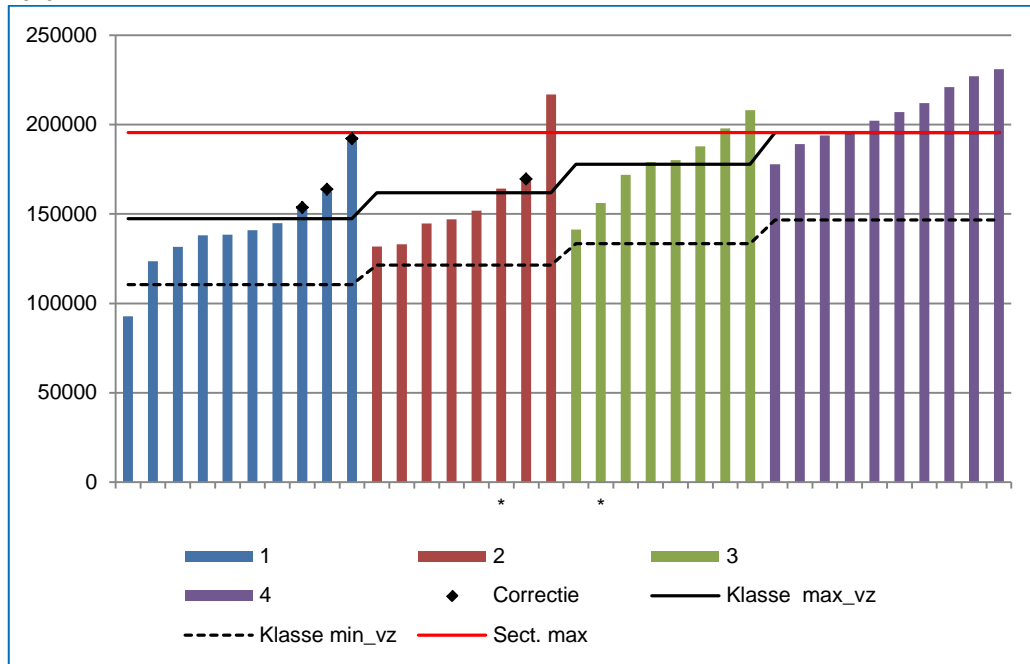

Om een beter inzicht te krijgen in de virtuele overschrijdingen in het hbo, gaan we daar in de volgende paragraaf dieper op in.

5.3 Virtuele overschrijdingen onder bestuurders in het hbo nader bekeken

Om de bezoldiging per klasse te kunnen zien, zijn **Figuur 5.5** en **Figuur 5.6** gemaakt. De eerste figuur bevat de gegevens van de voorzitters van Colleges van Bestuur en de tweede figuur bevat de gegevens van de leden van het College van Bestuur.

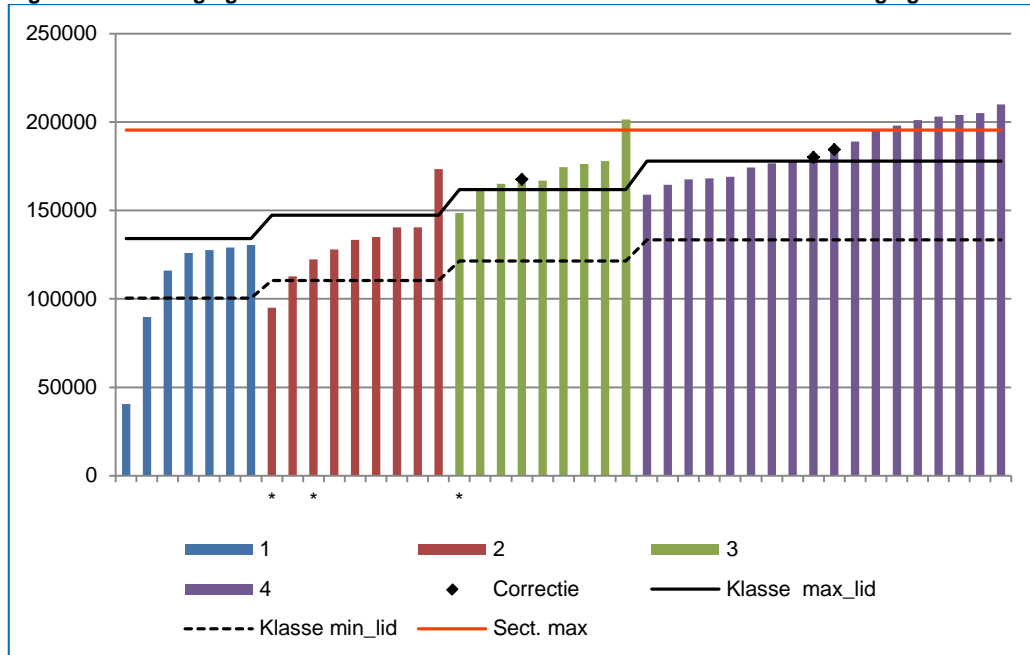
Figuur 5.5 Bezoldigingen voorzitters besturen hbo 2012 boven de maximum klasse bezoldigingscode 2013*

*Met 'correctie' wordt bedoeld dat als gevolg van het hanteren van een correctiefactor (voor aantal maanden in dienst in 2012 en/of omvang dienstverband) de betreffende bezoldiging boven het maximum van de geldende norm per klasse uit komt.

Alleen in klasse 1 is er een voorzitter van het College van Bestuur die minder dan het aangegeven minimum van de klasse verdient. Alle klassen hebben wel een aantal voorzitters die een hogere bezoldiging ontvangen dan de maximale norm. In klasse 1 moet daarbij vermeld worden dat de drie 'overschrijdingen' ontstaan na de correctie voor fte (naar 1 fte) en/of duur van het dienstverband (naar 1 jaar). In klasse 2 bevinden zich ook drie bestuurders met een hogere bezoldiging dan het maximum, van wie een bestuurder zelfs boven het sectorale maximum uit komt, in klasse 3 zijn dit er twee. In klasse 4 vallen slechts drie van de tien voorzitters *binnen* de norm, waarbij de bezoldigingen niet zijn gecorrigeerd voor fte en/of dienstverband.

Figuur 5.6 Bezoldigingen leden besturen hbo 2012 boven de maximum klasse bezoldigingscode 2013*

*Met 'correctie' wordt bedoeld dat als gevolg van het hanteren van een correctiefactor (voor aantal maanden in dienst in 2012 en/of omvang dienstverband) de betreffende bezoldiging boven het maximum van de geldende norm per klasse uit komt.

Uit **Figuur 5.6** blijkt dat geen van de bezoldigingen van de leden van het College van Bestuur in klasse 1 de norm virtueel overschrijdt. Twee van hen worden (ver) onder de geldende minimum norm bezoldigd. In klasse 3 en 4 overschrijdt de meerderheid de klasse norm. In totaal wordt door elf leden van het bestuur een bezoldiging ontvangen dat boven de sectornorm uitkomt en de bezoldiging van acht van hen ligt hoger dan de sectorale norm.

Tabel 5.4 Gemiddelde virtuele overschrijding 2012 van de klasse bezoldigingscode hbo 2013 en aantal bezoldigde bestuurders en besturen*

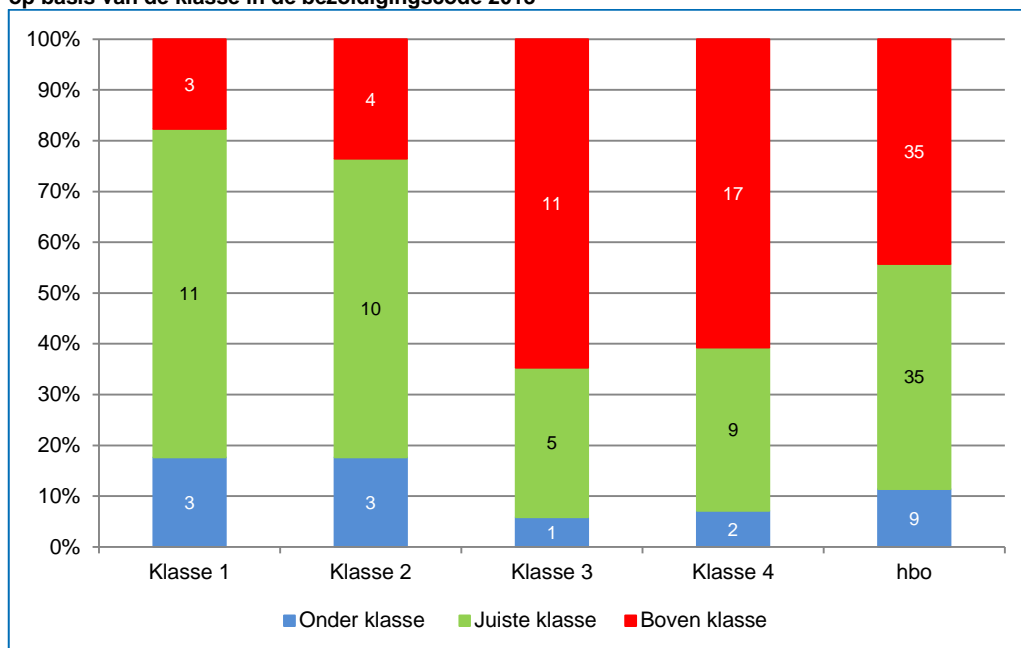
Klasse	Gemiddelde 'overschrijding' klasse-norm	Bestuurders met een bezoldiging boven de klasse-norm		Besturen met 'overschrijdingen'	Gemiddeld per bestuur
		Aantal	Percentage		
		Klasse 1	24.470		
Klasse 2	22.516	4	5%	3	1,3
Klasse 3	13.259	11	15%	6	2
Klasse 4	18.649	17	22%	9	1,8
Totaal	17.517	35	46%	21	1,7

*De gemiddelde 'overschrijdingsbedragen' betreffen de bezoldiging van bestuurders, dat wil zeggen inclusief pensioenbijdrage, kostenvergoeding en bonus.

Tabel 5.4 geeft de achterliggende cijfers voor de zojuist gepresenteerde cijfers weer. De gemiddelde virtuele overschrijdingen zijn het hoogst in klasse 1 en het laagst in klasse 3. In totaal gaat het om 35 voorzitters en leden die een hogere bezoldiging ontvangen dan de maximale norm, dit is bijna de helft van alle bestuurders in het hbo. Deze bestuurders zijn redelijk gespreid over de instellingen; er zijn dus meerdere instellingen waarvan de bezoldiging van de bestuurders hoger uitvalt dan opgenomen in de code.

Figuur 5.7 geeft het absolute en relatieve aantal bestuurders per klasse weer. Zoals de boxplot al aangaf, zitten de meeste bestuurders met een hogere bezoldiging dan de norm, in klasse 3. Maar ook in klasse 4 'overschrijdt' 40 procent van de bestuurders de norm. De bestuurders in klasse 1 en 2 krijgen vaker volgens norm betaald. Toch krijgt tussen de 18 en 22 procent van die bestuurders een bezoldiging die boven de norm van de klasse uitkomt.

Figuur 5.7 Mate waarin de bezoldiging van de bestuurders hbo 2012 overeen komt met de juiste schaal op basis van de klasse in de bezoldigingscode 2013

Over de sector heen gekeken, blijken 35 bestuurders (46%) een bezoldiging te ontvangen die boven de norm ligt van de klasse waartoe ze behoren.

Tabel 5.5 laat het aantal bestuurders zien met een hogere bezoldiging dan de maximale sectornorm in het hbo. De maximale norm van klasse 4 is hieraan gelijkgesteld. In klasse 2 is nog één virtuele overschrijder te zien, dit is de voorzitter die al opviel in **Figuur 5.5**. Klasse 3 laat nog drie 'overschrijdingen' zien die gemiddeld wel veel lager liggen dan de hoogste bezoldigingen in klasse 2 en 4.

Tabel 5.5 Gemiddelde virtuele overschrijding 2012 van het sectoraal maximum hbo 2013 en aantal bezoldigde bestuurders en besturen*

Klasse	Gemiddelde 'overschrijding' sectorale norm	Bestuurders met een bezoldiging boven de sectorale norm		Besturen met 'overschrijdingen'	Gemiddeld per bestuur
		Aantal	Percentage		
Klasse 1	-	-	-%	-	-
Klasse 2	21.441	1	1%	1	1
Klasse 3	7.003	3	4%	2	1,5
Klasse 4	13.549	13	16%	6	2,2
Totaal	12.858	17	22%	9	2

*De gemiddelde 'overschrijdingsbedragen' betreffen de bezoldiging van bestuurders, dat wil zeggen inclusief pensioenbijdrage, kostenvergoeding en bonus.

Tot slot de 'overschrijdingen' in het hbo. Zoals in de plaatjes reeds te zien was, zijn er alleen virtuele overschrijdingen in klasse 1 en 2 gevonden. In klasse 1 komt dit neer op een forse gemiddelde 'overschrijding' van bijna 30.000 euro per jaar.

Tabel 5.6 Gemiddelde virtuele onderschrijding 2012 klasse bezoldigingscode hbo 2013 en aantal bezoldigde bestuurders en besturen*

Klasse	Gemiddelde 'onderschrijding' klasse-norm	Bestuurders met een bezoldiging onder de norm		Besturen die de klasse-norm 'onderschrijden'	Gemiddeld per bestuur
		Aantal	Percentage		
		Klasse 1	29.542		
Klasse 2	15.386	1	6%	1	1
Klasse 3	-	-	-%	-	-
Klasse 4	-	-	-%	-	-
Totaal	26.003	4	5%	3	1,3

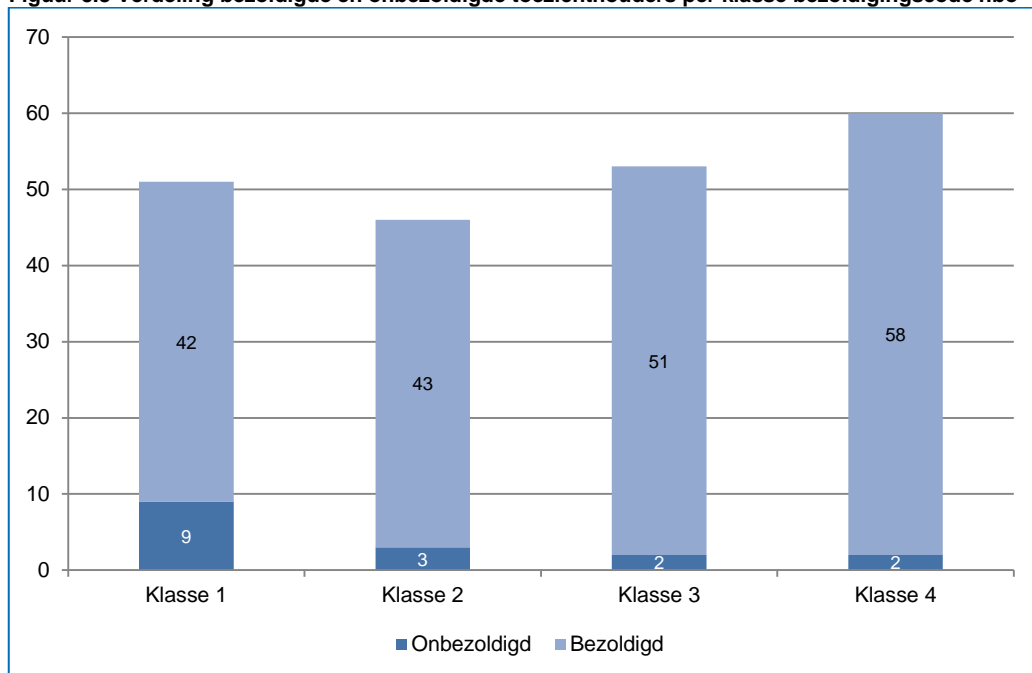
*De gemiddelde 'onderschrijdingsbedragen' betreffen de bezoldiging van bestuurders, dat wil zeggen inclusief pensioenbijdrage, kostenvergoeding en bonus.

5.4 Toezichthouders in het hbo

Op basis van de toegestane normen voor toezichthouders in het hbo, mag de voorzitter van het Raad van Toezicht € 14.659 per jaar verdienen en een lid van de raad maximaal € 9.773. Dit komt overeen met de normen in het mbo omdat het sectorale maximum in beide sectoren even hoog is.

De verdeling van bezoldigde en onbezoldigde toezichthouders in het hbo ziet er al volgt uit (Figuur 5.8). Het aantal onbezoldigde toezichthouders neemt af naarmate de klasse stijgt en het totaal aantal toezichthouders neemt toe naarmate er in klasse gestegen wordt (behalve klasse 1).

Figuur 5.8 Verdeling bezoldigde en onbezoldigde toezichthouders per klasse bezoldigingscode hbo

Van de toezichthouders in klasse 1 werkt achttien procent onbezoldigd, in klasse 2 is dit zeven procent en in klasse 3 en 4 respectievelijk vier en drie procent.

Tabel 5.7 Bezoldigde toezichhouders en hun gemiddelde bezoldiging 2012*

Klasse	Aantal toezicht-houders	Aantal		Toezichhouders met een bezoldiging boven de sectorale norm**		Gemiddelde 'overschrijding' €
		bezoldigde toezicht-houders	Gemiddelde bezoldiging €	Aantal	Percentage	
		Klasse 1	51	42	4.095	
Klasse 2	46	43	4.766	-	-%	-
Klasse 3	53	51	7.359	3	6%	1.342
Klasse 4	60	58	8.465	12	21%	2.061
Totaal	210	194	5.996	15	8%	1.917

*Bezoldiging voor toezichhouders is *niet* gecorrigeerd voor omvang contract (fte) in 2012. Een toezichhouder wordt als bezoldigd beschouwd indien de bezoldiging hoger is dan het maximum-vrijwilligerstoelag van € 1.500 per jaar. Indien alleen de totale bezoldiging voor het gehele RvT bekend was is dit bedrag gedeeld door het aantal toezichhouders.

**Hierbij is voor de voorzitters een andere grens genomen (7,5% sectorale maximum) dan voor de leden (5% sectorale maximum). Degene met de hoogste bezoldiging binnen de RvT is als voorzitter aangemerkt, de overige toezichhouders als lid.

Het aantal toezichhouders per klasse is redelijk verdeeld, zeker als gekeken wordt naar het aantal bezoldigde toezichhouders. Ook de gemiddelde bezoldiging van de toezichhouders loopt op naarmate de instelling tot een hogere klasse behoort. In klasse 3 en 4 is wel een aantal virtuele overschrijdingen van de norm gevonden. In klasse 4 is dit bij een vijfde van de toezichhouders het geval, in klasse 3 bij zes procent. De volgende figuur toont de vijftien toezichhouders met een bezoldiging boven de norm.

Figuur 5.9 Bezoldiging van toezichhouders hbo 2012 die boven het sectorale maximum 2013 uitkomt*

*Hierbij is voor de voorzitters een andere grens genomen (7,5% sectorale maximum) dan voor de leden (5% sectorale maximum). Degene met de hoogste bezoldiging binnen de RvT is als voorzitter aangemerkt, de overige toezichhouders als lid. De namen van de betreffende bevoegde gezagen zijn vervangen door letters.

Daar waar de rode lijn omhoog gaat (sectoraal maximum) betreft het een bezoldigde voorzitter. Van de toezichhouders die een hogere bezoldiging dan de norm ontvangen, zijn de meesten zoals blijkt uit de figuur, lid van het de Raad van Toezicht. De letters onder de figuur geven de besturen aan waarbinnen de 'overschrijding' heeft plaatsgevonden. In klasse 3 zijn dus drie toezichhouders gevonden, die door twee besturen bezoldigd worden. In klasse 4 zijn twaalf toezichhouders

gevonden met een virtuele overschrijding; zij zijn in dienst bij drie besturen. In tegenstelling tot de bestuurders met een hogere bezoldiging dan de norm, komen de toezichhouders met de hoogste bezoldigingen wel bij een beperkt aantal besturen vandaan.

6 Wetenschappelijk onderwijs

6.1 Inleiding

In 2012 zijn er achttien universiteiten¹⁴. Van alle achttien universiteiten zijn gegevens over de bezoldiging beschikbaar. De maximale norm voor het hoogste niveau van onderwijs in Nederland is vastgesteld op €225.348 per jaar. Dit geldt echter niet voor de vijf instellingen voor humanistiek en theologie en een openbare universiteit. Deze instellingen hebben een eigen norm toegekend gekregen. De instellingen voor humanistiek en theologie hanteren de norm voor de functie van hoogleraar 1 inclusief 20 procent, dit komt neer op een maximale totale bezoldiging van €171.398 per jaar. Voor de Open Universiteit wordt, in de vorm van zelfregulering, het sectorale maximum van het hbo/mbo gehanteerd, dit komt neer op maximaal €195.459 per jaar. De afwijkende normen zijn in overeenstemming met de universiteiten bepaald. Ze zijn niet wettelijk vastgelegd er vindt dus ook geen regulering op plaats. In het vervolg van dit hoofdstuk wordt aangegeven waar de afwijkende instellingen wel en niet zijn meegenomen in de analyses.

Gemiddeld bestaat een bestuur van een universiteit uit 2,6 bestuurders. Op vijftien universiteiten zijn bezoldigde toezichthouders in dienst, gemiddeld zijn er per instellingen ruim vier bezoldigde toezichthouders.

Tabel 6.1 Overzicht aantal bezoldigde bevoegd gezagen wo in bestand met bezoldigingsgegevens (2012)*

	Norm maximale bezoldiging €	Instellingen bezoldigd bestuur	Gemiddelde bezoldigde bestuurders	Instellingen bezoldigde RvT	Gemiddelde bezoldigde toezichthouders
Totaal	225.348	18	2,6	16	4,4

*Bestuurders en toezichthouders met een bezoldiging die op of onder de maximale vrijwilligersbijdrage van €1.500 vallen, worden beschouwd als onbezoldigd. Indien de vergoeding/beloning onbekend was maar de bestuurder/ toezichthouder door de instelling als onbezoldigd werd aangegeven, is de bezoldiging op €0 gezet.

6.2 Bezoldigingen van bestuurders in het wo

De achttien universiteiten hebben samen beschikking over 47 bestuurders. Zoals gezegd is de maximale bezoldiging in het wo vastgesteld op €225.348. Gemiddeld ontvangt een bestuurder van een Nederlandse universiteit €195.508 per jaar, dit is inclusief de vijf instellingen met een afwijkende norm en een instelling voor groen onderwijs. Als we die zes instellingen buiten de analyse houden, is de gemiddelde bezoldiging €210.745.

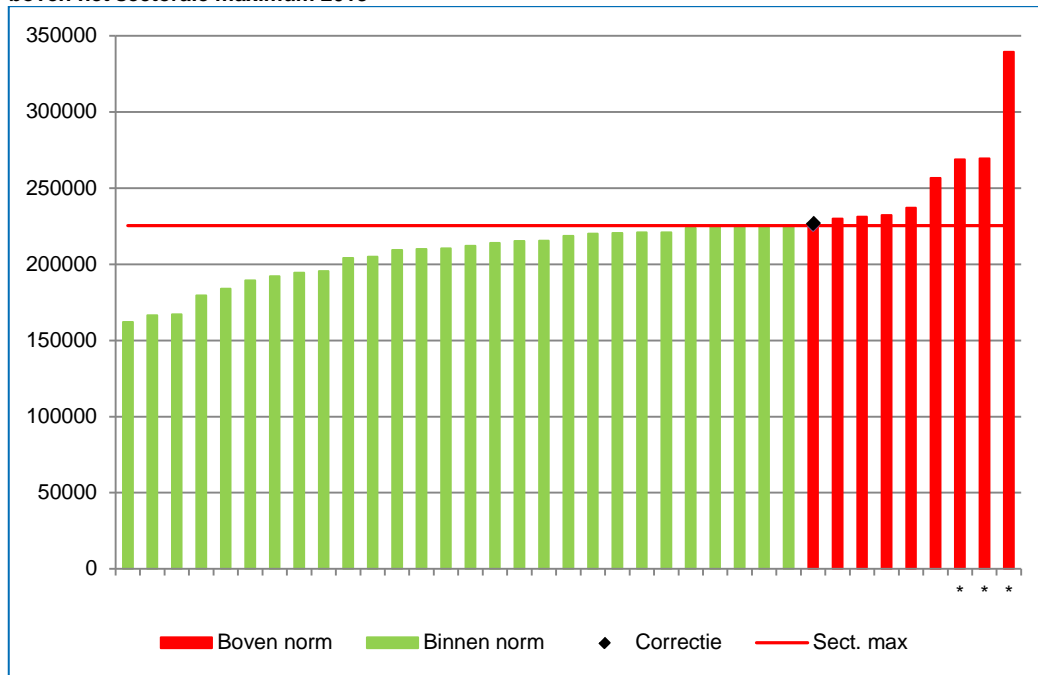
Tabel 6.2 Maximaal bedrag en gemiddeld bezoldiging bestuurders wo (2012)

	Maximaal bezoldiging €	Aantal en aandeel bestuurders		Gemiddelde jaarlijkse bezoldiging €
		Aantal	Percentage	
Alle instellingen	225.348	47	100%	195.508
Excl. afwijkende norm	225.348	37	78%	217.382
Excl. groen onderwijs en afwijkende norm	225.348	34	72%	210.745

¹⁴ Bron: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (mei 2013). *Kerncijfers Onderwijs, Cultuur en Wetenschap 2008-2012*.

Voor de meeste topfunctionarissen in het wo geldt geen verlaagde sectornorm, maar de WNT-norm. Voor deze sector zijn de instellingen ook niet onderverdeeld in verschillende bezoldigingsklassen. De volgende figuren bevatten derhalve de bezoldigingen van alle 47 bestuurders. Wel is er onderscheid gemaakt tussen de reguliere universiteiten (**Figuur 6.1**) en de instellingen voor humanistiek, theologie en de Open Universiteit (**Figuur 6.2**). In deze figuren is ook zichtbaar gemaakt bij welke bestuurders een correctie is toegepast op fte en/of duur dienstverband.

Figuur 6.1 Bezoldiging bestuurders wo 2012 (excl. instellingen met een afwijkende norm), binnen en boven het sectorale maximum 2013**

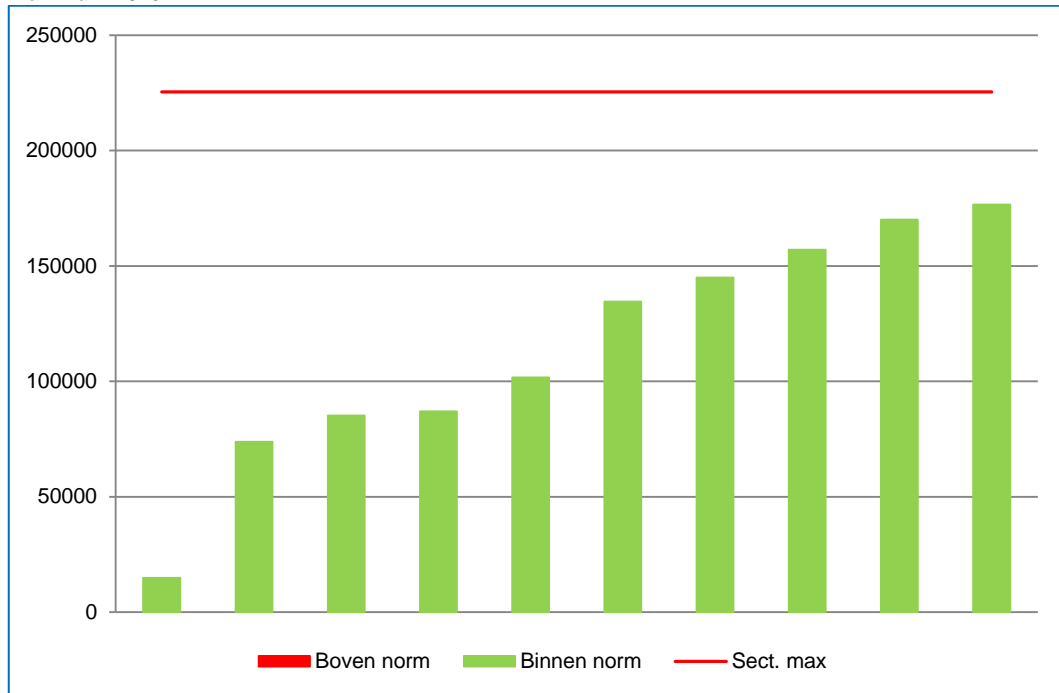

*Instellingen groen onderwijs. Deze vallen niet onder het ministerie van OCW, maar van Economische Zaken (Landbouw).

**Met 'correctie' wordt bedoeld dat als gevolg van het hanteren van een correctiefactor (voor aantal maanden in dienst in 2012 en/of omvang dienstverband) de betreffende bezoldiging boven het maximum van de geldende norm per klasse uit komt.

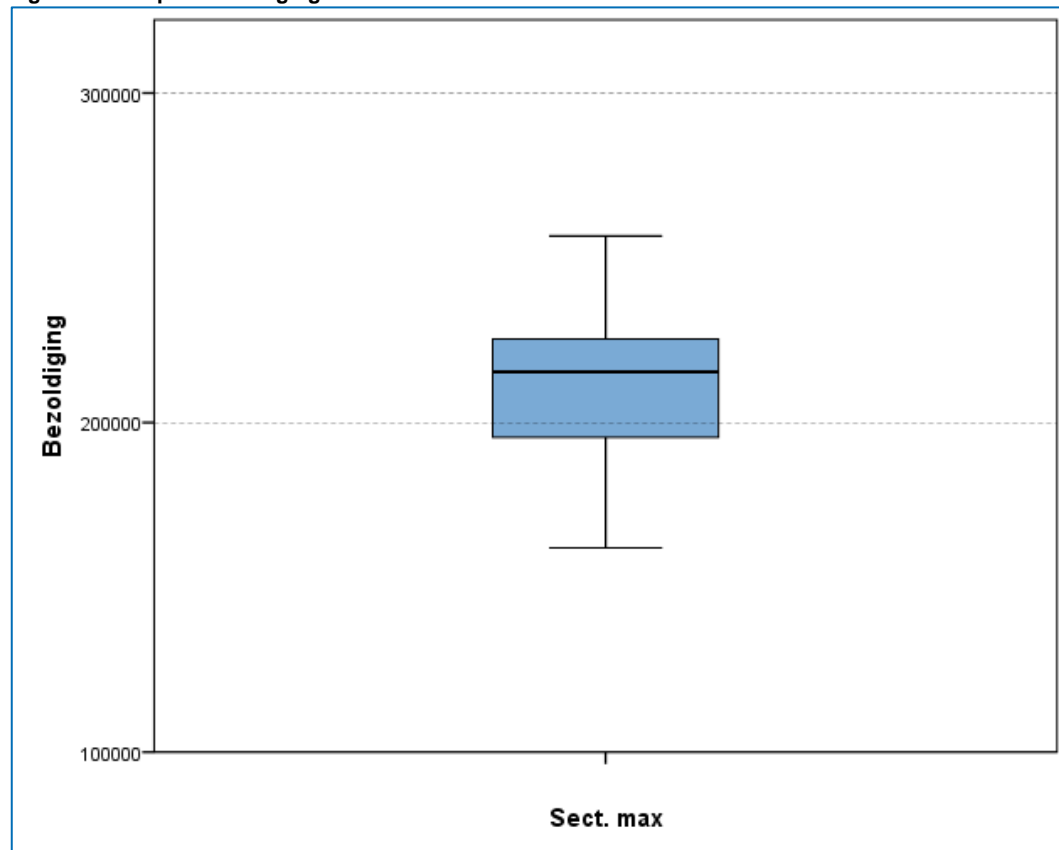
De hoogste bezoldiging, € 339.500 per jaar, blijkt een forse uitschieter, de overige bestuurders met een hogere bezoldiging dan de norm lijkt in het wo enigszins mee te vallen. De bestuurders die aangesteld zijn bij de instellingen voor humanistiek en theologie en de Open Universiteit ontvangen allen een bezoldiging die onder de maximale norm valt. Een van de bestuurders ontvangt 'slechts' een kleine € 15.000 per jaar.

Figuur 6.2 Bezoldiging bestuurders wo 2012 met een afwijkende norm, binnen en boven het sectorale maximum 2013*

De spreiding van de bezoldigingen *binnen* het wo is te zien in de navolgende boxplot (**Figuur 6.3**).

Figuur 6.3 Boxplot bezoldiging bestuurders wo 2012*

*Exclusief de vijf instellingen met een afwijkende norm.

In het wo is in principe sprake van 1 klasse, dus één boxplot. Hierin valt op dat de streep naar boven en de staart naar beneden vrijwel even lang zijn, de bezoldigingen van bestuurders in het

bovenste en het laagste kwartiel kennen dus een soortgelijke spreiding. De mediaan ligt wel vrij hoog dus dat geeft aan dat er binnen de middelste 50 procent bezoldigingen meer hoge bezoldigingen dan lage bezoldigingen zijn gevonden.

6.3 Virtuele overschrijdingen onder bestuurders in het wo nader bekeken

Alle universiteiten bij elkaar genomen zijn er negen bestuurders die een hogere bezoldiging dan de norm ontvangen, dit is een kleine 20 procent van alle bestuurders in het wo. De gemiddelde 'overschrijding' is ruim 29.202 per persoon per jaar. De negen bestuurders zijn aangesteld bij vier instellingen. Deze besturen bieden ruim twee van hun bestuurders een bezoldiging aan die hoger is dan de norm. De instellingen met een afwijkende norm overstijgen geen van allen deze norm. Als deze bestuurders niet worden meegerekend in het percentage virtuele overschrijders, is het aandeel universiteiten dat hoger dan de norm bezoldigd 24 procent van de reguliere universiteiten.

Tabel 6.3 Gemiddelde virtuele overschrijding 2012 van de sectorale norm wo 2013 en aantal bezoldigde bestuurders en besturen*

	Gemiddelde 'overschrijding' sectorale norm €	Bestuurders met een bezoldiging boven de sectorale norm		Besturen die de sectorale 'overschrijden'	Gemiddeld per bestuur
		Aantal	Percentage		
Totaal**	29.202	9	19%	4	2,3

*De gemiddelde 'overschrijdingsbedragen' betreffen de bezoldiging van bestuurders, dat wil zeggen inclusief pensioenbijdrage, kostenvergoeding en bonus.

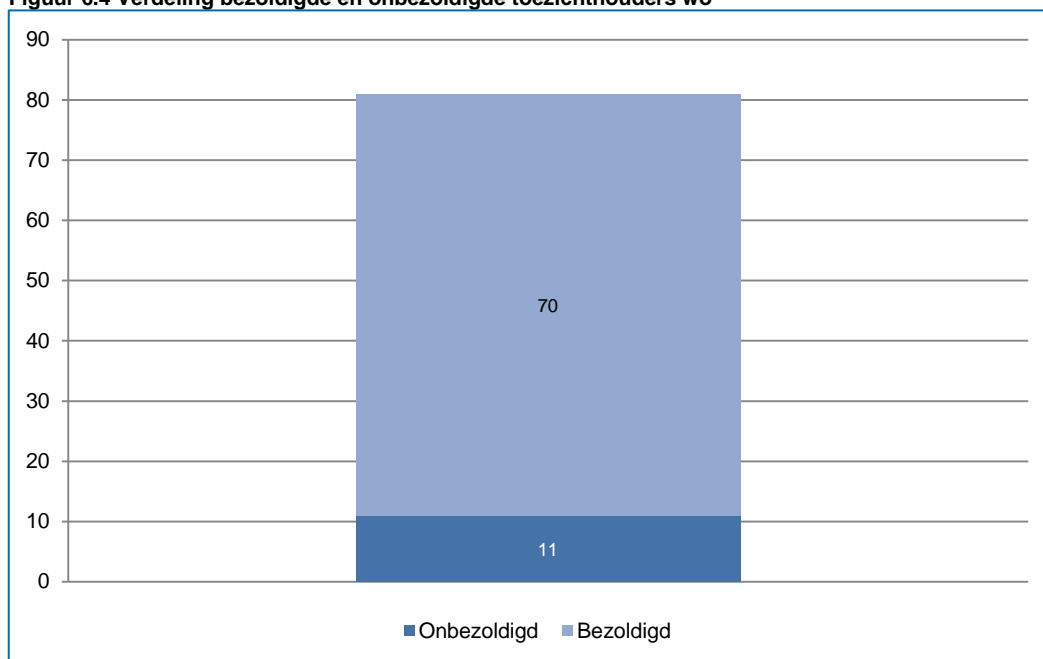
**Inclusief groen onderwijs en de instellingen met een afwijkende norm.

Omdat er in het wo geen sprake is van een minimumnorm, zijn er geen *onderschrijdingen* in de sector aan te wijzen.

6.4 Toezichthouders in het wo

Voor de voorzitters en leden van de Raad van Toezicht in het wo gelden de volgende normen. De voorzitter van de Raad van Toezicht op een reguliere universiteit mag een maximale bezoldiging van € 16.901 ontvangen, leden van de Raad van Toezicht zouden niet meer dan € 11.267 euro jaar mogen ontvangen.

Figuur 6.4 Verdeling bezoldigde en onbezoldigde toezichhouders wo

De gemiddelde bezoldiging voor toezichhouders in het wo ligt op ruim € 10.000 (zie **Tabel 6.4**). In deze sector is de norm twaalf keer (17% van de toezichhouders in het wo) overschreden, met een gemiddelde virtuele overschrijding van € 2.887. Van de toezichhouders werkzaam voor de instellingen die een afwijkende norm hebben toegekend overstijgt geen van de bezoldigingen de norm.

Tabel 6.4 Bezoldigde toezichhouders en gemiddelde bezoldiging (2012)*

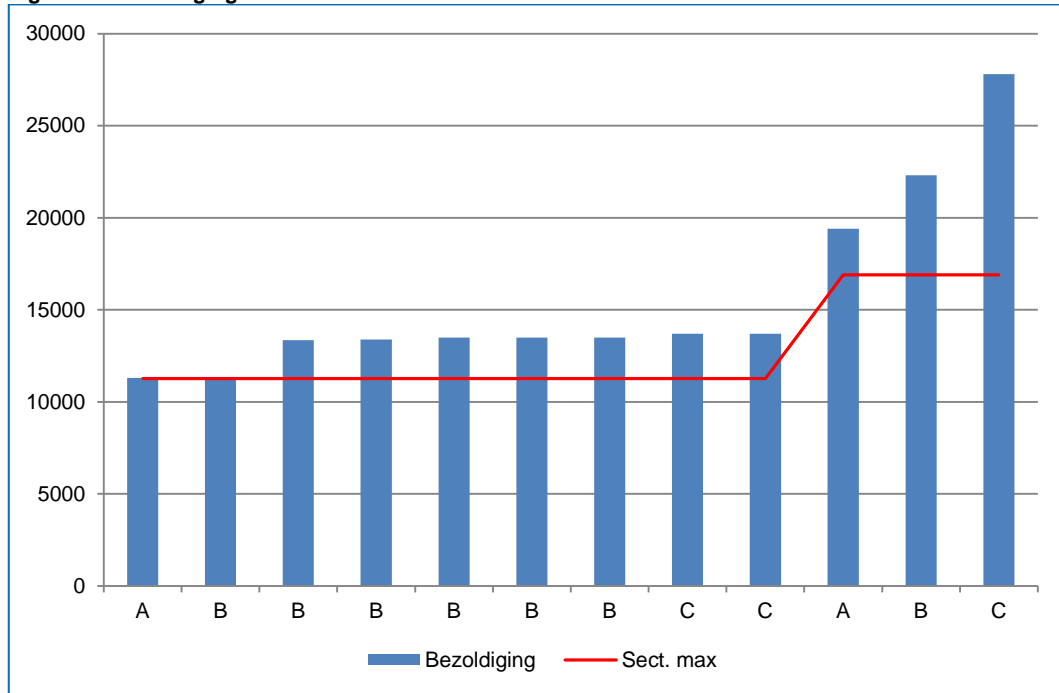
	Aantal toezicht-houders	Aantal bezoldigde toezicht-houders	Gemiddelde bezoldiging €	Toezichhouders met een bezoldiging boven de maximale sectorale norm**		Gemiddelde 'over-schrijding' €
				Aantal	Percentage	
Totaal	81	70	10.260	12	17%	2.887

*Bezoldiging voor toezichhouders is *niet* gecorrigeerd voor omvang contract (fte) in 2012. Een toezichhouder wordt als bezoldigd beschouwd indien de bezoldiging hoger is dan het maximum-vrijwilligerstoelage van € 1.500 per jaar. Indien alleen de totale bezoldiging voor het gehele RvT bekend was is dit bedrag gedeeld door het aantal toezichhouders.

**Hierbij is voor de voorzitters een andere grens genomen (7,5% sectorale maximum) dan voor de leden (5% sectorale maximum). Degene met de hoogste bezoldiging binnen de RvT is als voorzitter aangemerkt, de overige toezichhouders als lid.

In een figuur zien de bovenstaande gegevens er als volgt uit. Er zijn negen leden en drie voorzitters van de Raad van Toezicht met een bezoldiging boven de sectorale norm. De leden die een hogere bezoldiging dan de norm ontvangen, wordt, behalve de laagste twee 'overschrijders', ongeveer evenveel per jaar uitgekeerd. Dit ligt rond de 14.000 euro per jaar en staat gelijk aan bedrag van zo'n € 2.400 boven de norm.

Figuur 6.5 Bezoldiging van toezichthouders wo 2012 die boven het sectorale maximum 2013 uitkomt*

* De namen van de betreffende bevoegde gezagen zijn vervangen door letters.

Bij de voorzitters van de Raad van Toezicht die de norm 'overschrijden', is de afstand tot de norm wat groter. Deze loopt uiteen van € 2.500 tot € 11.000.

7 Conclusies

7.1 Inleiding

Op 1 januari 2013 zijn de “Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de publieke en semi-publieke sector” (WNT) en de ministeriële regeling “Bezoldiging topfunctionarissen OCW-sectoren” in werking getreden. Het onderhavige rapport betreft een *nulmeting* van de bezoldigingen van topfunctionarissen in de OCW-sectoren in het kalenderjaar 2012. De onderwijsinstellingen waren nog niet wettelijk verplicht om opgave te doen van de beloningsgegevens. Met name in het primair onderwijs ontbreekt daarom een deel van de topfunctionarissen in de analyses wegens het ontbreken van de bezoldigingsgegevens.

Het doel van de monitor is als volgt geformuleerd:

Doel van de monitor is om cijfermatig inzicht te geven in de ontwikkeling van de individuele bezoldigingen van topfunctionarissen in de onderwijssectoren en de mate waarin deze in overeenstemming zijn met de door de sector zelf opgestelde salarisklassen in de cao's c.q. beloningscodes in het kader van de WNT.

De monitor wordt in 2013 voor het eerst uitgevoerd en heeft betrekking op de bezoldigingen over 2012; dat wil zeggen, over het jaar vóór de invoering van WNT en cao's en beloningscodes. Daarmee is er dan ook geen sprake van daadwerkelijke overschrijdingen van de verschillende beloningsnormen. De uitkomsten dienen als een nulmeting voor (eventuele) vervolgmetingen, zodat de ontwikkelingen in de bezoldigingen gevolgd kunnen worden na invoering van de WNT.

Indien de onderverdeling per klasse van een code niet voor 2012 beschikbaar waren, hebben we aan de hand van de sectormaxima die gelden voor 2013 de bezoldiging per klasse gereconstrueerd voor 2012. N.B.: Er wordt in de rapportage van de analyses gesproken over ‘overschrijdingen’ of virtuele overschrijdingen. Hierbij moet worden bedacht dat in het jaar 2012 de WNT nog niet in werking was getreden en er dus géén sprake is van overtredingen. Het gaat in de analyses er juist om, een gedegen beeld te krijgen van de hoogte en verdeling van de bezoldigingen, als een nulmeting vóór de inwerkingtreding van de WNT.

In de voorgaande hoofdstukken is per onderwijssector nader ingegaan op de bezoldigingen van bestuurders en toezichthouders. In dit hoofdstuk worden bij het beantwoorden van de onderzoeksvragen de sectoren onderling vergeleken.

7.2 Omvang sectoren en dekkingsgraad beloningsgegevens

De onderzoeksvraag die in deze paragraaf centraal staat luidt als volgt:

1. *Wat is per sector het aandeel besturen dat de beloningsgegevens niet heeft gerapporteerd?*

Onderstaande tabel geeft een overzicht van het aantal instellingen per sector en welk percentage daarvan de bezoldigingsgegevens van hun bestuurders c.q. toezichthouders hebben gerapporteerd. De dekkingsgraad is het laagst in het primair onderwijs: ongeveer de helft van de instellingen heeft bezoldigingsgegevens over hun bestuurders geleverd en een kwart over hun toezichthouders. Het po is tevens de sector met het grootste aandeel onbezoldigde bestuurders en toezichthouders. Aangezien het juist de kleine instellingen zijn die relatief vaak ontbreken, kan worden aangenomen

dat het vooral ook de onbezoldigde bestuurders en toezichhouders zijn van wie de gegevens ontbreken.

Tabel 7.1 Aantal instellingen per sector en dekkingsgraad rapportage bezoldigingen bestuurders en toezichhouders (2012)

Sector	N instellingen 2012	Rapportage bestuurders	% Instellingen data bestuur	Rapportage RvT	% Instellingen data RvT
Po	1.169	533	46%	302	26%
Vo	351	270	77%	188	54%
Mbo	66	60	91%	57	86%
Hbo	40	36	90%	35	88%
Wo	18	18	100%	16	89%

Om hoeveel *bezoldigde* bestuurders en toezichhouders het gaat per sector, wordt duidelijk in **Tabel 7.2**. Daarin zijn tevens de gemiddelde aantallen bezoldigde bestuurders en toezichhouders per instelling opgenomen. Opvallend is het relatief lage gemiddelde aantal bestuurders per instelling in het po. Wat het gemiddeld aantal toezichhouders betreft, ligt dit het hoogst in het mbo.

Tabel 7.2 Totalen en gemiddelden *bezoldigde* bestuurders en toezichhouders rapporterende instellingen per onderwijssector (2012)

Sector	N instellingen bezoldigd bestuur	Aantal bezoldigde bestuurders	Gemiddeld bestuurders per instelling	N instellingen bezoldigd RvT	Aantal bezoldigde toezicht- houders	Gemiddeld toezichth. per instelling
Po	361	523	1,5	115	441	3,8
Vo	227	358	1,6	125	554	4,4
Mbo	60	120	2,0	57	337	6,4
Hbo	36	79	2,2	34	194	6,1
Wo	18	47	2,6	16	70	4,4

7.3 Hoogte bezoldigingen bestuurders en virtuele overschrijdingen van de maxima

De kern van de monitor betreft de hoogte van de bezoldigingen van de bestuurders en de overschrijdingen van de maxima. Deze paragraaf geeft antwoord op de vraag:

2. a. Hoe hoog zijn de bezoldigingen van bestuurders *per onderwijssector*? b. Hoeveel bestuurders zitten boven het sectorale bezoldigingsmaximum? c. *Zijn er verschillen tussen de sectoren aan te wijzen en zo ja, welke?*

De bezoldigingen van de bestuurders per sector zijn hieronder samengevat.

Tabel 7.3 Samenvatting bezoldigingen bestuurders per onderwijssector

Sector	Gemiddelde bezoldiging (€)	'Overschrij- dingen' maximum cao/code	Sectoraal maximum (WNT)	'Overschrijding- en' sectorale maximum Aantal	Percentage
Po	89.039	75	162.210	4	1%
Vo	103.707	34	180.346	2	1%
Mbo	150.391	27	195.459	5	4%
Hbo	164.012	36	195.459	17	22%

Sector	Gemiddelde bezoldiging (€)	'Overschrij- dingen'	Sectoraal	'Overschrijding- en' sectorale	Percentage
		maximum cao/code	maximum (WNT)	maximum	
Wo	195.508	n.v.t.	225.348	9	19%

Zoals te verwachten zijn de bezoldigingen gemiddeld het hoogst in het wo en het laagst in het po. Het hbo kent de meeste bezoldigingen die boven het sectorale maximum uitkomen, zowel absoluut als relatief. De hoogste bezoldiging komt in het wo voor.

7.4 Reële bezoldiging en bezoldiging volgens criteria cao

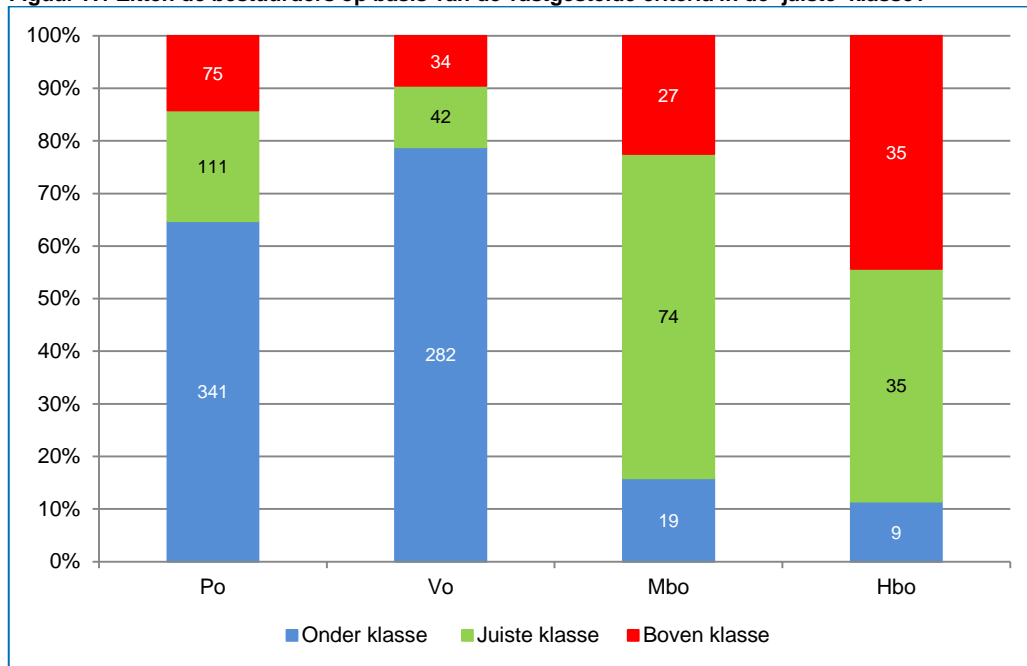
Zoals in de vorige paragraaf al naar voren kwam, is het aantal bezoldigingen dat boven het sectoraal maximum ligt beperkt. Het toegestane maximum volgens de criteria van de cao ligt, met uitzondering van het wo en de hoogste klassen in het mbo en hbo, lager dan het sectorale maximum waardoor er vaker bezoldigingen zijn die daar boven uitkomen. Er is dan ook gekeken in hoeverre de bestuurders in de voor hen geldende klasse zitten. De vraag die daarbij aan de orde is luidt:

3. a. Zitten de bestuurders op basis van de vastgestelde criteria in de juiste salarisklasse?
- b. Hoeveel bestuurders zitten boven de voor hen geldende salarisklasse en hoeveel bestuurders zitten eronder?

Figuur 7.1 geeft weer in hoeverre de bestuurders van de verschillende sectoren in de juiste bezoldigingsklasse zitten. De bestuurders in het wo vallen niet onder een code en ontbreken dan ook in deze figuur. Verder moet opgemerkt worden dat in de cao's voor bestuurders in het po en in het vo geen minimumbedragen voor de beloningsklassen zijn opgenomen. Formeel gezien dienen de bestuurders die een bezoldiging ontvangen die 'onder hun cao-klasse' ligt, dan ook bij degenen gerekend te worden die in de juiste klasse zitten. Het aandeel bestuurders in het po en vo dat een bezoldiging ontvangt die eigenlijk in een hogere beloningsklasse past ligt rond de tien procent.

Voor bestuurders in het mbo en hbo zijn wel minimumbedragen opgenomen. Het aandeel bestuurders dat een bezoldiging ontvangt die in een lagere schaal past dan waar zij volgens de criteria van de code in vallen, is in het hbo echter gering. In het mbo ontvangt ruim een kwart van de bestuurders een bezoldiging die boven hun eigen schaal ligt in het hbo is dit ruim een derde.

Figuur 7.1 Zitten de bestuurders op basis van de vastgestelde criteria in de 'juiste' klasse?*

*Het wo ontbreekt aangezien voor deze sector geen cao geldt met verschillende bezoldigingsklassen. Voor het po en vo zijn geen minimumbedragen voor de klassen vastgesteld, voor het mbo en hbo wel.

7.5 Spreiding bezoldigingen binnen de schalen

Bestuurders worden in verschillende beloningsklassen ingedeeld op basis van bepaalde criteria. Deze klassen hebben echter een bandbreedte en de bepaling van de bezoldiging van de bestuurder daarbinnen is een afweging van de toezichthouders. Een relevante vraag is dan de volgende:

4. Wat is de verdeling/spreiding van beloningen van *topfunctionarissen* binnen de sectoren en salarisklassen?

Wat betreft de spreiding van bestuurders binnen de sector po geldt dat relatief gezien de meeste bezoldigde bestuurders in schaal B4 vallen (45%). De twee laagste schalen, B1 (8%) en B2 (6%), hebben juist een gering aandeel bestuurders. In het vo valt juist het grootste deel van de bezoldigde bestuurders in schaal B2 (51%), gevolgd door B3 (32%). De overige schalen hebben elk een aandeel van nog geen tien procent, waarbij B5 een marginale omvang van drie bestuurders heeft (1%). In het mbo bevinden zich de meeste bestuurders in de laagste twee klassen in klasse 3 bevinden zich slechts acht procent van de bestuurders. In het hbo is dit andersom, de meeste bestuurders (37%) zitten in de hoogste klasse, terwijl de overige bestuurders evenredig verdeeld zijn over de overige drie klassen. In het wo is, zoals eerder vermeld, geen indeling in klassen gemaakt.

Ook de spreiding binnen de schalen is interessant: het maakt immers veel uit of de bestuurders een bezoldiging ontvangen die tegen het maximum van de schalen aan zit, of juist tegen de onderkant aan. Om dit inzichtelijk te maken zijn per sector boxplots gemaakt waarin de spreiding binnen de klassen wordt weergegeven (zie de voorgaande hoofdstukken). Voor het po geldt dat in de schalen B2 en B3 de bezoldigingen erg gespreid zijn en grotendeels onder die van B1 uit komen. In het vo zijn de bezoldigingen binnen de schalen vrij geconcentreerd, waarbij de grens van het derde kwartiel voor de schalen B1, B2 en B3 boven de maximaal toegestane bezoldiging volgens de cao uitkomt. Het mbo kenmerkt zich door drie vrij geconcentreerde klassen. De bezoldiging van bestuurders in het hoogste kwartiel van klasse 1 komt wel hoger uit dan de bezoldiging van

bestuurders in hetzelfde kwartiel in klasse 2, maar voor de rest zit er een vrij logische opbouw in de boxplot. Opvallend is nog dat de bezoldigingen in klasse 3 vrij hoog zijn en het laagste kwartiel nauwelijks lager is dan de middelste 50 procent. In het hbo is ook de spreiding binnen de klassen gering. Daarnaast verloopt de stijging van klasse naar klasse gelijkmatig.

Over het algemeen kan gezegd worden dat er in het funderend onderwijs een grotere spreiding in de bezoldiging is dan in het mbo, hbo of wo. Daarnaast is het opvallend dat het veelal de tweede klasse van een code of cao is die veel spreiding kent ten opzichte van de ander klassen binnen dezelfde code/cao.

7.6 Bezoldigde toezichthouders

Tot slot is gekeken naar de bezoldigingen van toezichthouders. Voor deze groep geldt de richtlijn dat de voorzitters van de Raad van Toezicht een bezoldiging mogen ontvangen van maximaal 7,5 procent van het sectoraal maximum en de leden van raad maximaal 5 procent van het sectoraal maximum mogen krijgen. Voor de toezichthouders zijn de volgende onderzoeksvragen geformuleerd:

5. a. Hoe hoog zijn de beloningen van toezichthouders? b. Hoeveel toezichthouders zitten boven de sectorale beloningsnorm?

De bezoldigingsgegevens van de toezichthouders in de onderwijssectoren zijn in de tabel hieronder samengevat. De relatief hoge virtuele overschrijdingsbedragen in het po en vo vallen dan meteen op. In het po, en ook het mbo, gaat het echter om slechts één bezoldiging die hoger ligt dan het sectorale maximum. Gemiddeld kent het wo de hoogste bezoldiging toe aan zijn toezichthouders.

Tabel 7.4 Samenvatting bezoldigingen toezichthouders per onderwijssector

Sector	Gemiddelde bezoldiging (€)	Sectoraal maximum voorzitter (€)	Sectoraal maximum lid (€)	'Overschrijding-en' sectorale maximum	Gem. 'overschrijdingsbedrag'
Po	3.407	12.166	8.111	1	6.628
Vo	3.783	13.526	9.017	9	4.278
Mbo	5.280	14.659	9.773	1	161
Hbo	5.996	14.659	9.773	15	1.917
Wo	10.260*	16.901	11.267	12	2.887

*Inclusief instellingen met een afwijkende norm.

7.7 Tot slot

Er zijn substantiële bewerkingen nodig geweest op de EFJ-bestanden om de bezoldigingen binnen en tussen de sectoren vergelijkbaar te maken. Echter, ook met de bewerkingen zit er nog steeds ruis in: het is aannemelijk dat niet alle foute gegevens opgespoord zijn en daarmee zijn de bestanden ook na de opschoningen en correcties niet volledig betrouwbaar. De gerapporteerde resultaten dienen dan ook met een armslag te worden geïnterpreteerd. Het onderhavige rapport biedt echter, gezien de kwaliteit van de bestanden, de meest nauwkeurige inzichten die mogelijk zijn op basis van de beschikbare informatie.

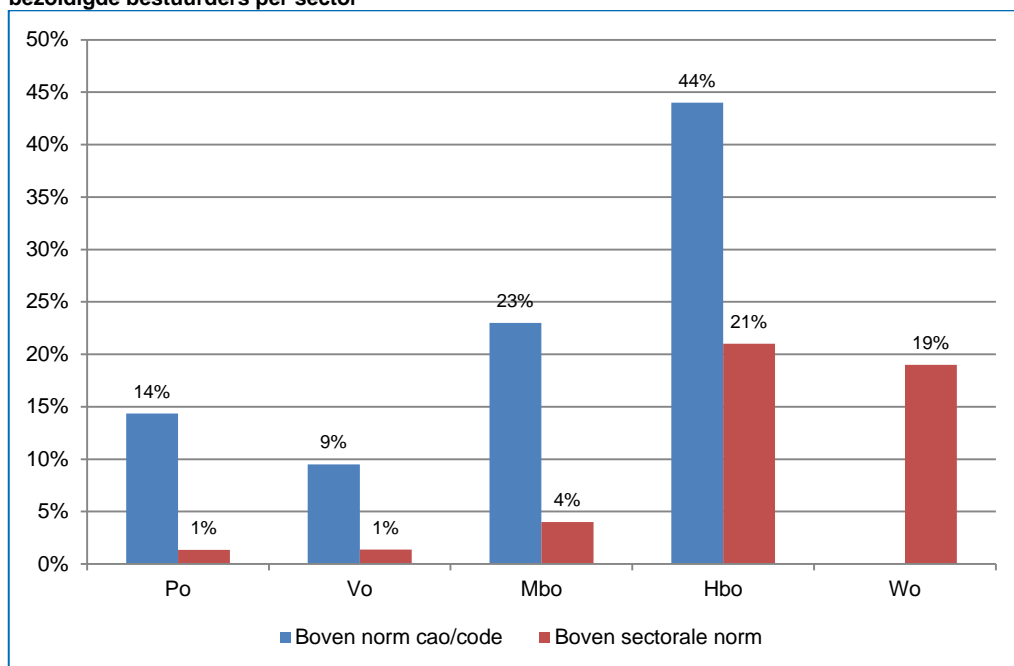
De virtuele overschrijdingen overziend

Als de sectoren met elkaar worden gekeken voor wat betreft de bezoldigingen die de normen zoals vastgesteld in de betreffende cao's/codes en de sectorale normen zoals vastgesteld in de

ministeriële regeling overstijgen, komt het volgende beeld naar voren. **Figuur 7.2** laat zien dat, naarmate de sector 'oploopt' de bezoldigingen relatief vaker boven de gestelde normen uitkomen. Het zijn met name de bezoldigingen in het hbo en het wo die (nog) te hoog liggen. Zoals uit hoofdstuk 5 al naar voren kwam, is er in het hbo sprake van een 'slechte fit' tussen de daadwerkelijke bezoldiging en de bezoldiging die bij de betreffende bestuurder past op grond van de code-criteria.

In zijn algemeenheid kan gesteld worden dat het met name de bestuurders in de hogere bezoldigingsklassen zijn, een bezoldiging ontvangen boven de norm(en). De virtuele overschrijdingen onder bestuurders zijn wel verdeeld over relatief veel instellingen: de gemiddelde 'overschrijding' per instelling ligt lager dan 1,5. Een andere interessante notie is dat wanneer de bestuurders worden ingedeeld op basis van hun daadwerkelijke bezoldiging in plaats van de criteria in de betreffende cao/code, de hoogste klasse een grotere vulling krijgt. Daarbij dient te worden opgemerkt dat de bezoldigingen in de laagste klasse vaak (iets) hoger liggen dan die in de klasse daarboven, met name in het po en vo.

Figuur 7.2 Bezoldigingen 'boven' de cao-/codenormen en de sectorale normen als percentages van bezoldigde bestuurders per sector

Versterken kwaliteit bezoldigingsgegevens

De aanlevering van de bezoldigingsgegevens zal vooral in het po en vo verbeterd moeten worden. Over de sectoren heen geldt echter dat de kwaliteit van de geleverde data omhoog zal moeten om de ontwikkeling van de bezoldigingen van topfunctionarissen in de onderwijssectoren goed te kunnen monitoren. Hiervoor doen wij de volgende aanbevelingen ten aanzien van het H-model:

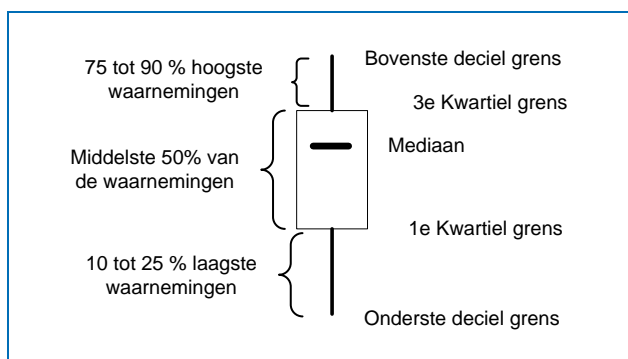
1. Consistentie in het aanleveren van de bezoldigingsgegevens en de afzonderlijke componenten – laat iedereen ofwel de componenten invullen gecorrigeerd naar een heel kalenderjaar en een heel fte, ofwel ongecorrigeerd. In het laatste geval zullen de velden datum indiensttreding, datum uitdiensttreding en fte verplicht gesteld moeten worden. In het onderhavige onderzoek zijn veel aannames gemaakt ten behoeve van een consistente berekening van de totale bezoldiging. In een aantal gevallen zal onterecht een correctiefactor voor fte en/of maanden in dienst zijn toegepast;
2. Verplicht de invulling van *alle* bezoldigingsvelden; indien een bepaalde bezoldigingscomponent niet is toegekend aan de bestuurder dient € 0 te worden ingevuld. Indien de hoogte van een

bepaalde bezoldigingscomponent onbekend is, laat dan een -99 invullen. In het onderhavige onderzoek zijn we ervan uitgegaan dat de lege velden betekende dat het ging om €0, tenzij in de toelichting wel bedragen werden genoemd;

3. Bouw in het formulier voor het EFJ (elektronisch financieel jaarverslag) checks in die tijdens het invullen van het formulier de invuller waarschuwt voor inconsistenties/mogelijke foute invoer. Voorbeelden zijn: een onwaarschijnlijk hoge fte, een onwaarschijnlijk lage fte, een datum uitdiensttreding die vóór datum indiensttreding ligt, et cetera. Maar ook bij een onwaarschijnlijk lage of hoge bedragen bij de bezoldigingscomponenten kan een waarschuwing helpen om het ingevulde bedrag (nogmaals) te checken en de gegevens te waar nodig te verbeteren.

Bijlage I Interpretatie boxplots

Een boxplot geeft inzicht in de spreiding en van een kengetal (reeks). Door meerdere reeksen in een boxplot op te nemen kunnen reeksen vergeleken worden op hun spreiding. In dit onderzoek betreft een boxplot een vijf getallen samenvatting van een reeks: de hoogste en laagste deciel grens, de eerste en derde kwartiel grens en de mediaan.

Als we de bezoldigingen per schaal sorteren van laag naar hoog en vervolgens in vier evenredige stukjes knippen ontstaan vier groepen met cijfers. Deze noemen we kwartielen. Elk kwartiel bevat 25 procent van alle waarnemingen binnen een schaal. Evenzo kunnen we de reeks in tien evenredige stukjes knippen waaruit de decielgrenzen ontstaan.

De rechthoek (box) heeft betrekking op de kwartielgrenzen. De rechthoek geeft de grenzen aan waarbinnen de helft van de waarnemingen valt. De verticale streepjes aan de onder- en bovenkant laten zien hoe de waarde van de reeks verder kan oplopen. Het onderste streepje loopt van het onderste deciel tot het eerste kwartiel, er zijn dus nog 10 procent van de waarnemingen die lager zijn. Het bovenste streepje loopt van het derde kwartiel tot het bovenste deciel. De mediaan is de middelste waarneming, deze is in de boxplots als een horizontaal streepje weergegeven. De mediaan hoeft niet per definitie in het midden van de box te zitten, binnen de kwartielgrenzen kan de verdeling scheef zijn.

Hoe kleiner de hoogte van de rechthoek en de lengte van de verticale streepjes, des te minder spreiding er in de reeks zit. Alle waarnemingen zitten op een kluitje. Als de verticale strepen relatief lang zijn dan heeft de verdeling dunne staarten, zijn de strepen kort dan is er sprake van een dikke staart.

Postbus 4175
3006 AD Rotterdam
Nederland

Watermanweg 44
3067 GG Rotterdam
Nederland

T 010 453 88 00
F 010 453 07 68
E netherlands@ecorys.com

W www.ecorys.nl

Sound analysis, inspiring ideas